

“ชอ” วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนา

รวบรวมผลงาน

บทคำว จ้อย

ศูนย์การเรียนรู้ชอพื้นเมือง พ่อครูอินตา เลาคำ

(สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์)

คำนำ

ขอ เป็นวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนา เป็นบทรำนำร้อยกรองที่มีทำนองต่างๆ ถึง 12 ทำนอง ผู้ที่จะทราบ และเข้าถึงรากเหง้าของขอ นั้นจะต้องผ่านการฝึกฝนมาอย่างยาวนาน และบทขอต่างๆ นั้น สมัยก่อนไม่มีรวบรวมและเก็บไว้ และศิลปินที่เขียนแต่งบทขอไว้ก็ไม่ค่อยได้จัดทำเป็นรูปเล่มหนังสือ ศิลปินที่ออกแสดงขอระดับมืออาชีพนั้นส่วนมากจะขับขอไวยาหารตามหลักการ คือขับขอตามการแสดงแต่ละครั้งว่าเกี่ยวกับเรื่องใด ศิลปินคนรุ่นใหม่จึงต้องอาศัยบทขอที่แต่งไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับขอ

กระผมจึงพยายามเก็บรวบรวมบทขอ ที่เป็นผลงานการเขียนให้ลูกศิษย์ได้จัดพิมพ์ เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียน หรือแนวทางการแสดงขับขอมงานต่างๆ อีกอย่างหนึ่งหนังสือขอเล่มนี้กระผมก็เขียนตามภาษาพูดของไทยถิ่นล้านนา (คำเมือง) ในการจัดทำหนังสือนี้อาจจะไม่สมบูรณ์ และผิดพลาดอยู่บ้าง กระผมใคร่ขอท่านผู้รู้ทั้งหลายช่วยวิเคราะห์และติชมด้วย เพื่อเป็นการปรับปรุง แก้ไขในครั้งต่อไป และต้องขอขอบคุณ ลูกศิษย์ทุกคนที่มีส่วนร่วมช่วยให้มีหนังสือขอเล่มนี้ขึ้นมา

(นายอินตา เลาคำ)

สารบัญ

บทชอนำเสนอ (คำว่าชอนพื้นเมือง)	๑
บทคำวชีวิตพ่ออินตา เลาคำ	๔
จ้อย “เจ้าหงส์คำ”	๙
บทคำวขอ ประวัติกว้างคำ	๑๒
บทคำวฮ้ายาเสพติด	๑๔
ขอเรื่อง นกกระจาบ	๑๗
ขอเรื่อง เจ้าหงส์หิน	๓๕
ขอเรื่อง กำก้ำดำ	๕๗
คำวฮ้ำ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	๘๑
คำวฮ้ำเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง	๘๓
จ้อยเรื่อง คีนลมหายใจหือคลองแม่ข่า	๘๕
จ้อยจุลจลิน	๘๖

บทขนานเสนอ (คำวขอพื้นที่เมือง)^๑

แต่งโดย พ่อครูอินตา เลาคำ : ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

ทำนองอื้อ

<p>๑. สิบนิ้วขอยกมือสา
ครูบาอาจารย์และท่านนักปราชญ์
คณะกรรมการอาจารย์ผู้รู้
กลุ่มลูกศิษย์จันตาเลาคำ</p>	<p>อะหังวันตาน้อมกราบ
ผมจะขอกราบ รายงาน
ที่อยู่โฮงเฮียนสิบสาน
จะขอรายงานจับบอก</p>
<p>๒. ขอขอบคุณโฮงเฮียนสิบสาน
กลุ่มจ้างขอขอรายงานบอก
ขอบคุณครูเบิร์ด ประสงค์แสนงาม
หาเงินมาหนุนหื้อศูนย์ศึกษา</p>	<p>จ่วยทำหื้อโครงการสุดยอด
เรื่องโครงการดี ผ่านมา
ดีได้ติดตามเขาหา
สิบภูมิปัญญาของเก่า</p>
<p>๓. โครงการสามเดือนผ่านมา
เฮียนกำรขับขานตำนานของเก่า
เพราะวัฒนธรรมและประเพณี
กำรจ้อยกำรขอกำค่าวกำเครือ</p>	<p>หมู่เฮาได้ศึกษาไต่เต้า
บ่วกำค่าว กำเครือ
มันเป็นของดีเมืองเหนือ
จ่วยกันจุนเจือสานต่อ</p>

^๑ บทขนานเสนอ (คำวขอพื้นที่เมือง)

๔. เสามีโองเฮียนสืบสาน
เป็นผู้ดูแลคอยผ่อ
ส่งเสริมต้องลายตัดกระดาษ
ส่งเสริมจ้างชอกกลุ่มศิลปิน
เหมือนโรงงานทาบกิ่งทาบหน่อ
คอยใส่ปุ๋ยหน่อ ในดิน
ส่งเสริมงานวาดงานศิลป์
เหมือนหน่อในดินกำลังออก
๕. หมู่เฮาจะตั้งใจศึกษา
ช่วยกันสร้างสมผลิตผลดอก
เปื้อนเป็นการจ่วยอนุรักษ
เพราะเป็นมรดกตกมา
และพัฒนาหื้อมันตลอด
หื้อชอช้อยอด ล้าหนา
ส่งเสริมพุ่มพักฮักษา
เป็นภูมิปัญญาของเก่า
๖. จ้อยซื่อนี้เป็นของโบราณ
เจ่นดึกดำบรรพ์โบราณคนเฒ่า
การจ้อยการชอเฮานั้น
มันเป็นปัจจัยม่วนงัน
ตามดีตำนานเป็นเล่า
เป็นเกยได้เล่า หื้อฟัง
เป็นสื่อในด้านซัซขาน
สร้างความสุขสันต์บรรเจิด
๗. บ่ว่างานปอยหลวงปอยลาม
งานจะม่วนงันบรรเจิด
ชอกกับหมู่เฮาเยาวชน
ถ้าเป็นคนเมืองบ่ฮู้จักจางชอ
กินแซกแต่งงานสุขสันต์วันเกิด
จะต้องมีจ้อย มีชอ
อย่าได้เป็นคนหัวหมอ
เป็นจะว่าวอแหวนอ่างไ่
๘. ขออย่าได้เป็นสุนัขหลงเงา
เป็นหมูในเมืองทำเหมียงซี่ไ่
เป็นพันปล่อมบ่เกยฮู้จักลิ้น
ขอร้องหมู่เฮาเยาวชน
มัวหลงไปเมาของใหม่
คิดแล้วหน้าอาย เหลือทน
ภาษาท้องถิ่นทำเป็นบ่สน
อย่าหลงเหอนิยมของนอก
๙. เสามาช่วยกันส่งเสริม
ช่วยกันสืบสานต่อช้อยอด
ของดีดีเสามีส๊ะปะ
อนุรักษหื้ออยู่เป็นหมู่บ้านเมือง
ของเก่าของเดิมหื้อมันตลอด
หื้ออยู่ภู่บ้าน ภู่เมือง
ขออย่าได้จะไ่เหียง
หื้อได้รุ่งเรืองเต็มดี

๑๐. ขอขอบคุณทุกท่านแต่เนิ่น
ได้นำเสนอหื้อฟังวันนี้
ครูเบิร์ดประสงค์แสงงาม
ขอบคุณอาจารย์ชัชวาลย์

ดีได้ส่งเสริมเสียงขอเสียงปี
เสียงขอเสียงปี ม่วนงัน
ผู้จัดการโสงเฮียนสืบสาน
ครูมาลาคำจันทร์ป้อครูใหญ่

.....วางเพลง.....

บทคำวชีวิตพ่ออินตา เลาคำ^๒

แต่งโดย พ่อครูอินตา เลาคำ : ๘ มีนาคม ๒๕๔๗

ขอจำเล่าเก่า
นามจ้อยตัวข้า
ลูกป้อมแม่เดียว
กานออกจากต้อ

เรื่องราวความหลัง
พี่น้องแปดคน
ลั่นลั่น
ของพระแม่เจ้า

จันทร์ตา เลาคำ
ตั้งเก่าถึงหล้า
ญิงห้าจายสาม
ฮ่อมแปง

ป้อจ้อยป้อสุข
ตื่นธาดูบ้านข้า
เมืองปาวปุ่นนา
เป็นคนอาภัพ

แม่จ้อยแม่แสง
ตำบลป่าไผ่
แหละครับ
สมบัติบ่อได้

เกิดถิ่นดินแดน
เนอนายน้องหล้า
ครอบครัวตุ๊กจั้น
ติดมา

วันข้าเกิดนั้น
เวลาร่วงซ้อน
ออกจากอุทร
มาอุ้มหอบกั้น

ชาวสี่เมษา
สองสี่เก่าหก
ต่อนั้น
นับตั้งแต่หัน

วันศุกร์โชธา
ตกยามถูกต้อ
ปิดตำมารดา
เดิมมา

ลำดับปี่น้อง
เริ่มคนเก้าเหง้า
สองเป็นจายเลา
มาต้ายเสียหนี้

เผ่าพงศ์วงศ์
มีปี่บัวเรียว
แถมซ้ำ
มาดับขาดคว่ำ

เกิดตวยกันมา
เป็นเฮ้ยข้าเจ้า
เกิดได้เดือนปาย
อินทรีย์

มัจจุราชร้าย
โอกาสหันหน้า
จื่อนายอินตา
รูปคิงหน้าฮัก

เอาไปเมืองผี
อันคนที่สาม
แหละครับ
สมเพชรน้องข้า

ข้าเลยบ่มี
ก็คือตัวข้า
คนสี่เป็นญิง
คนงาม

ยุพินอีน้อง
เป็นคนทีห่า
ได้เกิดออกมา
สลัดเหมือนแมว

ออกต้องติดตำ
หกเป็นบ่อจาย
แถมแล้ว
หรือว่าปั้นแก้ว

ลำดับหื้อฟัง
มาสายดังข้า
จื่อนายประสิทธิ์
จางซอ

เข้าป่าอยู่ซุ่ม
เลี้ยงเมียลูกเต้า
เป็นแม่ญิงเลา
มอกว้ยเฮ้อะเฮ้อะ

มันหุ่มนแต่หนอ
ที่เจ็ดนั้นแถม
แถมเมียะ
จื่อว่าน้องเหน้า

แต่หากินซอ
ฮอมแปงน้องเหน้า
ข้ามาต้วนต้าย
พิมพ์พร

บ่อได้สืบเชื้อ
สองปี่น้องข้า
สุดเลี้ยงแล้วนา
บ่อผิดแพกผ้อง

สืบสายสมร
ที่แปดติดตำ
ปี่น้อง
ฮ่วมต้องอยู่ด้วย

ประพันธ์พิมพ์พร
หงษ์คำน้องหล้า
แปดคนกับกัน
กันมา

มีแต่ความฮัก
หากินฮับจ้าง
จ่วยกันทำงาน
บีดก็ตกน้ำ

บ่อมีปี่ญหา
บ่อสุขแม่แสง
บ่อหยิ่ง
หากินฮับจ้าง

บกไต่บกนา
กู่แปงฮ่วมข้าง
บีดกขึ้นบก
ทุกราย

ป้อไปเลื่อยไม้
หน้อยเตี่ยวป้อได้
อดทนทำไป
ป้อได้ถ้ามละ

แม่เอาหน่อขาย
บกสวนพรวนดิน
สะปะ
หาเลี้ยงลูกเต้า

หาทางสบาย
หากินเลี้ยงไส้
ถึงตุ๋นซี่มตาย
แปดคน

จะหนาวจะร้อน
อดทนต่อสู้
กิดเหม็นอยู่สู้
บ่บ่จ่ายใจ

ตากแดดอำพัน
อยู่ตบอยู่ปาง
บอกไม้
จึกเหนือหวัดใต้

ป๊อแม่สองคน
บ่่าจ่างจะอู้
เฮาะหาเงินค้ำ
ตึงวัน

อดมือกินมือ
กินข้าวสุ่นกล้วย
อิจฉาคนรวย
หม่สองสามจัน

ชื่อกินข้าวสาร
เดือนยี่สี่สาม
เป็นล้า
เฮาตุ๊กอยากกิน

จับใส่บางวัน
ทะลามหนาวด้วย
ผ้าตัวบผ้าหนาว
อดเอา

เอากระสอบปึก
เป็นดีใครให้
ลูกมาดองไฟ
บ่อได้รังเรือ

มาห่มแก้หนาว
 หนาวเย็นเหลือเกิน
 อุ่นเนื้อ
 แม่แสงใสเลื้อย

ลำบากแต่เฮา
ทนเมินบ่ได้
หนาวเพียงกาย
ลงเหือน

ปากสั้นก๊อบก๊อบ
สั้นปลำหนาวด้าง
หื้อลูกประทัง
ยอมถวายเป็นอุทิศ

ดินมือปอเหลือง
ได้มาเอาชาย
ชีวิต
เปื้อนลูกเปื้อนเต้า

เปี้ยจำลงเฮือน
ซื้อข้าวมาบ้าน
แม่เลี้ยงลูกหลาย
แปดคน

เซาะตำน้ำจืด
แม่ทนเลี้ยงได้
มีฮ่อมฮู่ไต่
ยัง อาหารแถมเผาะ

ลัดตำน้ำโก้น
หาข้าวหาปลำ
ก็เซาะ
เซาะตำฮ่อมห้วย

ลูกตึงแปดคน
เอามาอัดใส่
ซื้อได้ข้าวสาร
ปูดอย

ข้าวสารแบ่งล้ำ
มากินต่างข้าว
บ่อมีหว่างเซา
ยังมีแถมนัก

กินมันกินก้อย
อู้งถึงความผาน
เนอครับ
ยังบ่อสุดเลี้ยง

ซูดเอายังดอย
จันตาข้าเจ้า
เรื่องความตูกจัน
เนอขาย

บัวเรียวปีเก้า
ดูต่างแอ่วนเล่น
สุดเจ้าสุดเย็น
น้องถัดเอ๋ยเก้า

ได้เลี้ยงน้องหลาย
อู่มเปื้อนหลังแถม
ฮึดเอ้า
ฮับจ้างเป็นข้าว

บ่อได้สบาย
จุงแซนเป็นเส้น
จันท์ตาตัวผม
เลี้ยงควาย

หนึ่งเดือนเม็นล้ำ
เป็นหื้อก่าจ้าง
เซาะหาสตาจ
อดมือกินมือ

ได้ข้าวบ่อหลาย
เข้าป่าหาเห็ด
แลกซื้อ
ไผบ่อบันหื้อ

ห้าต่างบ่อตาย
ใส่เบ็ดใส่ก้าง
จับใส่บางวัน
กินตาย

ตุ๊กเต๋อมตุ๊ก
หนักเอาเบาสู
หวังจะเซ็ดชู
ก่าเบาบ่อละ

หล่อลัมหล่อต่าย
เปื้อนจ้วยปิดตำ
ฐานะ
ตุ๊กอยู่ตูปหน้อย

เกิดเป็นบ่อจาย
มารดาขอบกู้
ก่าหนักก็เอา
มุงคา

อุ้งถึงความฮู้
อ่านออกเขียนได้
มีใจใครไป
คำปันเมืองป้าว

งูปล้ำปล้ำ
อายุสิบแปด
สิบเก้า
ท่านเป็นแบบบ้าน

ป.๔จบมา
ย่างเข้ามาใกล้
แม่ครูขับขาน
ครูขอ

ฝากตัวกราบหนพ
เป็นศิษย์แม่เจ้า
ท่านได้สอนเฮา
บวชเป็กเป็นพระ

ยกมือไหว้ขอ
ตั้งใจศึกษา
บ่อละ
อยู่กลางแจ้งแก้ว

เขียนการขับขอ
ตำราเก่าเหง้า
อายุชาวเอ็ด
อาราม

ได้หนึ่งพรรษา
ขับขานป็นบ้าน
ป่าคิดเอาต่างค์
กลอนสารคำวจ้อย
ลองหัดแต่งเล่น
จบเหียเต้าอ้อ

ลิกมาเป็นหนาน
สอนหมู่ลูกศิษย์
สักร้อย
เพราะปัญญาหน้อย
เพราะงานชอบ่าหมี
เต้านี้ก่อน...วาง

ขอสืบตำนาน
ด้วยจิตใฝ่สร้าง
ขอจบป้งวาง
เต็มที
ขอสวัสดิ์

จ้อย เจ้าหงส์คำ^๑

แต่งโดย พ่อครูอินตา เลาคำ : ๑๐ กันยายน ๒๕๕๗

ตอนที่ ๑

จักขอล่าวถึง	ยังเมืองหนึ่งนั้น	บุรีเอกอ้าง	ปารณะสี่.....
มีองค์ด้านตัว	จอมเหง้าสะหลี	ปกครองบุรี	ธานีใหญ่กว้าง
มีมเหสี	เตวีเตรียมช้าง	เจ็ดองค์นาง	หน่อจั่น
ฮูปฮ้างร่างเสวรี	งามเลาทั้งนั้น	ร่วมเป็นคู่ช้าง	ชាយา
ส่วนเตวีแก้ว	งามเลาผ่องตา....	จื่อวิมาลา	นามฉายาเจ้า
นางข้าปามาร	องค์คำลูกเต้า	จอมหงส์เยาว์	เมียฮัก
ป้อเจ้าพญา	ตัวพรมตัด	ใคร่หันลูกหน้อย	ในครรรค์
ฮ้องโหร่าใจ	ทำนายเหตุการณ์	ลูกอยู่ในครรรค์	ลิบเตือนแล้วเจ้า ฯ

^๑ จ้อย “เจ้าหงส์คำ”

ตอนที่ ๒

อ้อมเอากลูหน้อย	น้ำเนตรย้อยต่ำ	เป็นกรรมใดจา	มาตั้นหนีบซ้ำ
อยู่มาตั้งวัน	แม่กองหันหน้า	กำหมอโหรา	ตวยตัก
ว่าเจ้าบุตรต่ำ	เกิดมาบุญนัก	ได้เป็นหน่อเจ้า	โพธิ์
พอเกิดจากต๋อง	เหมือนต๋องบ่วงกรรม	เกิดมาหน้าดำ	เขาส้าออกบ้าน
ควัดเอาแก่นต่ำ	แม่อกสองข้าง	ปล่อยกลางดง	ป่าไม้
เอาสองมือชวาม	กอดหัวนลึงไว้	บ่ยอมหื้อได้	โกกกา
เดินดงป่าไม้	สองคนบุตรต่ำ...	จั้นหลงลอดมา	สวนต่าปูเต่า
สองปู่ตายาย	หันใส่หน่อหน้า	ไต่ถามเรื่องราว	แบบนี้
เรื่องเป็นอย่างไร	บ่ไขกล่าวจี้	หันให้อยู่หน้า	หนอนาย
ส่วนวิมาลา	ได้จ่ากล่าวไซ	หื้อสองตายาย	ได้ฟังจั้นเสียง ะ

ตอนที่ ๓

ตัวพรหมตัส	ผู้ซัดความจริง	เผื่อผู้คิง	น้ำปิงปอแห้ง
เมื่อยคิ่นเตรียมเงา	ถูกเขากลั่นแกลัง	กับสายลอมแปง	ลูกรัก
ตัวยอกมือสา	เตปาอาฮัก	ขอปอจ่วยเจ้า	องค์คำ
วิมาลาห้อง	ต่าปอสองหัน	กับลูกหงส์คำ	หายเจ็บปวดไหม้
องค์เตวดา	ฮักษาเหนือใต้	ลิ่งศักดิ์สิทธิ์ใน	ใต้ฟ้า
ได้ดลบันดาร	หงส์คำกำพรา	หายเจ็บปวดขึ้น	ทันที
นางวิมาลา	ตำบอดหลายปี	แต่จะฤทธิธิ	ตำดีเป่งแจ้ง

ตอนที่ ๔

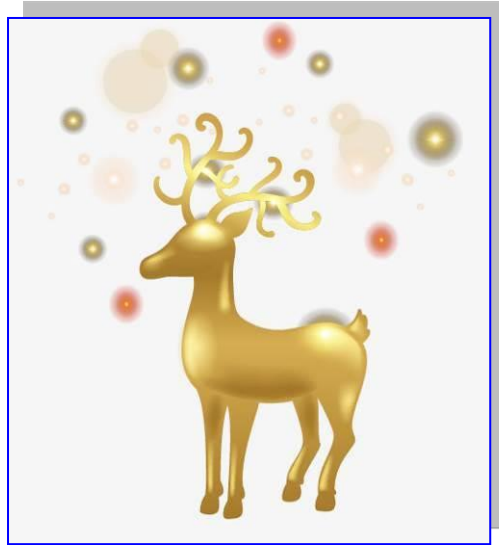
ตัวพรมตัส	จัดงานรับขวัญ	สององค์คำ	เมียแปงลูกเต้า
สั่งหื้อเสนา	อำมาตย์ผู้เฒ่า	เอาเครื่องบรรณา	ติดยศ
สมบัติบ้านเมือง	มอบหื้อโอรส	หงส์คำหน่อหน้อย	ปกครอง
ส่วนทนางร้าย	นั่งให้เหงาหมอง	ต้นพระภูธร	สั่งตัดคอฆ่า
องค์เจ้าบุญหน้า	หงส์คำหน่อหล้า	ไหว้ขอบิดา	ป้อตัว
ว่าโทษของนาง	หกคนนั้นเล่า	ขอพระป้อเจ้า	ปึงวาง
ปอไต่ยกเว้น	กลัวเป็นเวรกรรม	ขอหื้อเป็นวัน	เลี้ยงกรรมเต้าอื้อ

ตอนที่ ๕

คำตักน้ำ	บ่กล้ายเป็นหิน	เม็ตเข้าตักดิน	บ่กล้ายเป็นหญ้า
เหมือนเจ้าหงส์คำ	กุมารหน่อหล้า	ไต่เป็นพญา	ใหญ่ยศ
เลี้ยงดูมารดา	ไหว้สาประณต	เคารพกราบไหว้	ตั้งวัน
สองท่านเป็นพระ	องอรหันต์	เหมือนพระจอมธรรม	ภูมิพลเจ้า
ตะเลี้ยงมารดา	จันชราเฒ่า	เป็นตัวอย่างเฮา	มนุษย์
จันพระศรีนครินทร์	สิ้นสวรค์นคต	ท่านยังกราบไหว้	บูชา
พระคุณแม่ไท่	ยิ่งใหญ่หนักหนา	จะหาหยังมา	เต๊ะเตรียมเปรียบได้
เต๊ะเตรียมเปรียบได้....			

บทคำวขอ ประวัติกว้างคำ^๔

แต่งโดย พ่อครู อินตา เลาคำ : ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ประวัติ กว้างคำ

(๑)

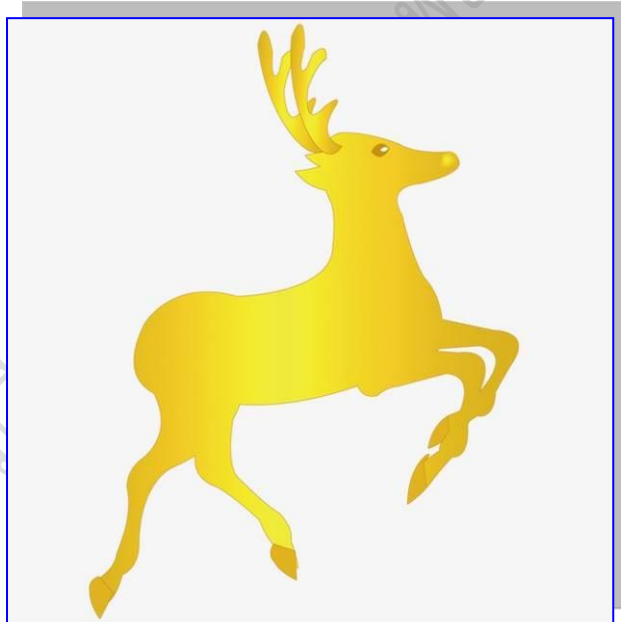
ยอหัตถา	วันทากราบหม่อม	ต่างดวงดอกล้อม	มธุบุบผา
ลิ่งดีเคารพ	ท้าวภพทิดา	หม่อมเจิญท่านมา	ฟังสานต์คำวสร้อย
เล่าประวัติเดิม	ยังเมินสืบถ้อย	เจิญท่านฟังกอย	เตื่อะครับ
สืบตำนานมี	หลายปีแต่ตึก	ยุคเจ็นคนเฒ่า	โบราณ
เป็นได้เล่าไว้	สืบสืบตามตำม	เริ่มจากกว้างคำ	เดินเตียวสอดต้น
กว้างคำไปไหน	ใส่จื่อนามบ้าน	เพราะมีตำนาน	เล่าไว้
บัดนี้ขอเจิญ	ทุกคนท่านให้	อดสาพ่อได้	สักกำ
ฟังซึ่งปี่ล่อ	เสียงขอขับชาน	เล่าเป็นตำนาน	ประวัติหมู่บ้าน
ประวัติหมู่บ้าน.....ก่อนและนานเฮย			

^๔ บทคำวขอ ประวัติ กว้างคำ

คำขอ

ประวัติ กว้างคำ (๒)

อัญชุลีสา	วันตากราบนพ	ท่านที่เคารพ	คณะกรรมการ
พึงปีซึ่งล่อ	เสียงขอซบซ่าน	จะเล่าตำนาน	ประวัติหมู่บ้าน
หมู่บ้านยังเฝิน	นามเดิมก่อตั้ง	เพราะมีตำนาน	เล่าไว้
เริ่มจากกว้างคำ	อยู่ตามป่าไม้	หากินตามห้วย	ดงไพร
เรื่องราวซบซ่าน	เหมือนก้อนหิน	เรียงลำดับไป	เป็นสายเป็นเส้น
บรรยายเล่าขาน	ม่วนงันตื่นเต้น	ประกอบกำรำ	แอ่นพ้อง
เจริญท่านดังหลาย	นั่งยายแหวดล้อม	ฟังสานต์คำ	กำเมืองก้อม
ภาษาถิ่นไท	อยู่ได้ไปเปลือง	เล่าเป็นกำเมือง	ภาษาป็นบ้าน
ภาษาป็นบ้าน.....แต่เนิ่นก่อนแล่นายเฮย			

บทคำวฮ้ายาเสพติด^๕

แต่งโดย พ่อครูอินตา เลาคำ : ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒

ก่อนกำจำ

กำวรก้อนสาร

ป้อผ่อทิวี่

ยาบ้ายาอี

คนก้ำกี้ดั้น

จันตาป้อน้อย

เป็นของโบราณ

มีแต่เรื่องเศร้า

พวกसारออกฤทธิ์

คนกินก็ตาย

ขอฝากคำสร้อย

ตำนานเก่าเหง้า

สะป๊ะเรื่องราวชาวทิศ

คิดแต่จะฆ่าทำลาย

บ่อมีสักราย

จะรอดอยู่ได้

สิ่งอันตรายพวกนั้น

กินแล้ว

ลูกเหยหลานเหย

อันของกินคน

จ้วยสร้าง

อย่าเลยเข้าใกล้

มีข้าวกับน้ำ

อินทรีย์

เฮโรอีน

ลัวนของบ่อดี

อาญาบาทใต้

อยู่กับความตึก

ผีนม้า

อย่าไปเข้าใกล้

ถ้าโดนจับไปติดคุก

บ่อมี

ยาบ้ายาผี

มันผิดกฎหมาย

จะได้สวย

หว่างอันสบาย

^๕ บทคำวฮ้ายาเสพติด

คนเสพนั่นเล่า
เงินขายยาบ้า
ตัวอย่างมีมา
ลูกเมียตั๊ก

บ่อเต้าคนขาย
เล็กขายก็ช่วย
จำตัก
มันยับ

หวังได้กำไร
เขาก็ช่วยฆ่า
ได้บ่อเต้าเสีย
บูบฆ่าลงคอ

เขากลัวเดือดร้อน
ตายเสียงโคตรเหง้า
จะพาหื้อเฮา
เตอะนายนาฏน้อง

ตัดต้นชูดต่อ
เป็นตึงว่าเสีย
เดือดร้อน
ทำสิ่งถูกต้อง

เอามีตปาดคอ
ตัวว่าพระเจ้า
กลับอกกลับใจ
กองธรรม

คนตีหลงผิด
ความดีเต้าอัน
หลีกเว้นหนทาง
ในอนาคต

หื้อบั้นหลังดำ
ร่วมสามัคคี
นรก
อยู่กับลูกเต้า

ร่วมกันกระทำ
ความดีเริ่มสร้าง
เพื่อความสดใส
เมียแปง

ทำดีแล้วตุ๊ก
สีแดงเข้มขึ้น
เกิดมาเป็นคน
อย่าเข้าไปเพื่อ

บ่อถ้ำกินแหง
นรกมหันต์
จำตัก
ไปหลงกวกเกื้อ

เลือดไทยไหลแรง
หนึ่มนหื้อบั้น
เล็กเสพลูกขาย
เตอะนา

สะหล่าไปแต่
ไฟตึงบ่อสู้
เป็นตัวของ “กู”
เอาขว้างไหหลน้ำ

มีแต่ปัญหา
มาร่วมใจกัน
แถมครึ่ง
ส่งเสริมสรรค์สร้าง

คนเป็นขี้ยา
สร้างสรรค์กอบกู้
ความชั่วดั่งหลาย
ความดี

เปื้อนเกียรติยศ
มีรอดตั้งหน้า
แสนสุขดีมา
ไฟตึงบ่อซ้ำ

อนาคตสดศรี
อยู่กับสังคม
ยิ่งล้ำ
มีแต่คนหื้อ

ชีวิตดี
ของคนทั่วหล้า
หลงผิดกลับตัว
อาภัย

อยู่กับพี่น้อง
หาไหนบ่ได้
มันอันตราย
ร่วมอนุรักษ์

เพื่อนพ้องดังหลาย
อย่าหลงไปหา
แต่ตึก
ฮักชอบค่าวก้อม

มันแสนสบาย
ยาบ้ายาใบ้
ถ้าไผสนใจ
เพลงขอ

โงงเขินสับสน
พอนดาบเจิงเต้น
เขินเจ้าเขินเย็น
มีหั้นเปอเลอะ

ไปเขินกันบ่อ
เขินกล่องสะบัดใจ
ไปเตอะ
เจิญสมัครได้

เป่าปี่จ้อยขอ
ลวดลายพอนเล่น
จะเขินอะหยั่ง
เขินฟรี

เขินขอเขินจ้อย
โบราณแบบเบ้า
จ่วยสับเขินเอา
ร่วมอนุรักษ์

บ่าด้อยศักดิ์ศรี
กำรชอซัซขาน
เตอะครับ
ของดีเก่าเกื้อ

สืบเป็นของดี
ลูกหลานต้านเต้า
จ่วยกันส่งเสริม
โบราณ

จ่วยกันส่งเสริม
เป็นกิดไว้หื้อ

ต่อเติมสับสน
เป็นแปงไว้หื้อ ?

ปัญญาโบราณ

ขอเรีองนกกระจาบ^๖

แต่งโดย พ่อครูอินตา เลาคำ

ทำนองอื้อ

<p>๑. จะขอยอมมือไหว้สา
เจิญพ้งนิยายบ่าเก่า
ม่อนข้าได้มาตบแต่ง
ได้ก้อนอกเป็นกำซอ</p>	<p>อหังวันตาครัทธาแก่เฒ่า
ตำมมันนอกใน คำวซอ
บใจ่อดแสรังหัวหมอ
เรีองราวของนกกระจาบ</p>
<p>๒. ได้ออกเขาะสอดหากิน
ได้เขาะหากินเลี้ยงปาก
หากินบินสอดเขาะไซ้
อยู่กันสองตัวผัวเมีย</p>	<p>แจ้งมาก็บินหย้าบ ๆ
อยู่กันสองตัว ผัวเมีย
บางวันก็ได้บางวันก็เสีย
ก็มีความสุขตึงกู๋</p>
<p>๓. ตัวแม่อุ้มต้อมปามาน
ฝ่ายนกกระจาบตัวปู่
ไปเขาะใบไม้หญ้าแห้ง
แบ่งฮางเสร็จแล้วดิงาม</p>	<p>เอาใบไม้มาสานฮางอยู่
เป็นผู้กิดสร้าง ทำรัง
เอามากะแห้งไปสาน
ฝ่ายเมียก็ขึ้นไปไซ้</p>

^๖ ขอเรีองนกกระจาบ (ทำนองเพลงอื้อ)

๔. พักลูกออกมาสี่ตัว ฝ่ายผิวคอยเอาใจใส่
แอ่วบินออกไปเซาะไข่ หาเลี้ยงลูกฮัก เมียแปง
เซาะกินแมงด้วงหนอนไม้ สักไข่ตามสวนถั่วแตง
เซาะหาตัวหนอนด้วงแมง ก้าบเผื่อเมียแปงและลูก
๕. จับใส่บางวันหันฮู้หันแหลว มั่นจ่างบินแอ่วลงซู้ด
แม่พั้งเอาปีกปกลูก กลัวแหลวหันซู้ด เอาไป
หัวอกแม่สั่นด้อยด้อย น้ำตาปอยย้อยหลังไหล
ถ้าลูกแม่เป็นอันตราย แม่คงต้องตายเสียก่อน
๖. มื้ออยู่วันหนึ่งนั้นนา มั่นเป็นเดือนห้าหน้าฮ้อน
เวรกรรมมาตันหวันจ้อง ป้อนกบินร่อน ออกรัง
ละหื้อเมียแปงแห่งเจ้า นอนอบเฝ้าลูกตังหลัง
เจ้าไปเซาะหาอาหาร ในกลางอรัญตงป่า
๗. ชีวิตหมุ่นกักกิดิน แจ้งมาก็บินสอดล่า
เซาะกินตามดงตามป่า ตามผั่งแม่น้ำ ลำธาร
พ่องบินลงหนองลงแอ่ง พ่องจับไม้แห้งตายขาน
เป็นกัจวัตรประจำวัน ตลอดตังเจ้าถึงคำ
๘. กล่าวถึงป้อนกักกิดิน เจ้าก็ได้บินลงต่ำ
มาถึงตี้ยังหนองน้ำ มีตึงดอกป้าน ดอกบัว
เจ้าอุ้นใจไข่เอาเหยื่อ ไปเผื่อลูกเมียของตัว
เมาสั๊กเกสรดอกบัว จันท้าวันมัวลับเหลี่ยม
๙. เมาสั๊กไข่กินอาหาร จันท้าวันมิดเลี้ยง
พอแสงต้าวันลับเหลี่ยม หมอกเหมยก็เริ่ม ยวาวัง
กาบบัวก็เข้ามาหุบ ป้อนกก็เลยถูกขัง
เอาปีกเข้าบูบุ่นตัน ก็ตึงบ่มีทางออก

๑๐. โอ้ยหนอเป็นกรรมเวรใด
เจ้าหมดหนทางบินออก
กล่าวดึงแม่นกกำพร้า
กองหาตัววันปอลง
- ปาล้างจะมาต่ายวาวอด
น้ำตาปอหยอด บังลง
ต้อยในป่าเขาโขง
ป้อนกบมาลักเตื่อ
๑๑. แม่นกจุกเศร้าเหงาหงอย
ป้อข้าบมาลักเตื่อ
และในขณะยามนั้น
ข้า้เกิดมีอัคคีไฟ
- ลูกหน้อยข้ามาหิวเหี่ยว
บ่ฮู้ไปอยู่ ตังใด
เกิดเสี่ยงสนั่นหวั่นไหว
ลูกลามเผาไหม้ในป่า
๑๒. ไฟก็ลามมาตามตีนดอย
แม่นกหัวอกปั่นบ้า
งอมเข้าไปก้าบลูกข้าบแป้
นางยกปีกไหวว่อนวาน
- ไหม้ตังขี้ฝอยไบหญ้า
ห้วงแต่ลูกหล้า ในฮาง
นกแม่ลูกเด็นโผงผาง
เตปาอารักษ์มาจ่วย
๑๓. ไฟก็ข้า้ไหม้ลามมา
นางสุดปัญญาเข้าจ่วย
แม่นกจุกให้ร่ำร้อง
หันลูกดับดินสิ้นใจ
- เผาฮางบุตรตามอดม้วย
หันลูกด่าวดิ้น ก้องไฟ
เพราะทนความฮ้อนบ่ไหว
อยู่กลางก้องไฟไหม้เอ้า

๑๔. โอ้ย....นอลูกฮักสายใจ
หัวอกแม่กร้อนร่ำ
นางได้แต่ให้ร่ำร้อง
มันเปิ่นกรรมเวรใดจา
มาถูกไฟไหม้เปิ่นเต้า
ผัวเจ้าก็ซ้ำ บ่มา
ปอเปิ่นหน้าหนูน้ำตา
แม่หมดปัญญาจួយลูก
๑๕. กล่าวถึงปอนกผู้ผัว
ปัดพราวจากเมียและลูก
ตลอดถึงแจ้งเมื่อเจ้า
ปอนกฟังบิณฑะยาน
ถูกกาบดอกบัวซึ่งหุบ
สุดแสนดีทอ ระมาร
ดอกบัวก็เริ่มอ้าก้าง
ปึกมาหารังยังถิ่น
๑๖. มาหันใส่เมียของตน
เอาตัวสูกฝุ่นเกลือกกลิ้ง
ผ่อหาฮางไหนก็จ้อย
ฟังถามเมียฮักภรรยา
ร้องไห้เรณูวิดว้าง
วิดว้างเสือกสน ไปมา
บ่หันลูกหน้อยบุตรตา
มีเรื่องสังจาลองบอก
๑๗. นางกำลังโมโหโกธา
ว่าจายจาดผัวสอกกอก
ไปไหนบ่ฮู้ห้วงห้อย
เอาแต่ตั้งหน้าเปิ่นไป
จึงได้เจียรจำเ็นตอบ
บ่ฮู้จักห้วง อาลัย
เมาหลงเมียหน้อยเมียปล่าย
บ่ห้วงอาลัยตั้งเก่า
๑๘. บ่กองปอนกได้ฟัง
เมียเหยฟังก่อนเตื่อเจ้า
บ่ใจไปหลงเมียหน้อย
บ่ไปหนองน่านที่
หัวอกปอดตั้งไฟเอา
อันการเรื่องอัน บ่มี
เปิ่นนกใจถ่อยบัดสี
โดนกาบดอกบัวซึ่งหุบ
๑๙. ปี่เมาเซาะใช้อาหาร
กาบบัวก็ซ้ำ มาหุบ
บ่ใจผัวมาสู่ยุ
บ่ได้ร่วมจูไห่นมา
จะเอามาปั้นตั้งเมียและลูก
ติดซังอยู่หั้น แต่หนา
กล่าวกำปะธุมุสา
บ่ได้มุสาจุล่าย

๒๐. แม่นกก็บินหลังดำ
หาว่าดอกบัวหุบไว้
นึกว่าเมียเป็นนกแก้วเซอะ
นางยกปีกไหวว่อนวาร
๒๑. ว่าอนิสงส์สมปาร
ขออินทร์พรหมยมราช
ถ้าได้เกิดมาในโลก
ขออย่าได้ตักป้อจาย
๒๒. พอนางตั้งจิตสัจจะอธิฐาน
ใจนางเด็ดยิ่งกว่าเพชรผาต
นางตายไปตวยลูกน้อย
ฝ่ายผัวหันเมียดินต้าย
๒๓. ไต้ผัวปมีชักเต้าเส้นผม
มันเป็นเคราะห์กรรมยามฮ้าย
เมาเซาะภูญจาหน่วยไม้
เอ็นดูป้อนกผู้ผิว
- จายจาดใจดำแป่งกำมาใส่
อุ๊หื้อผีไหน จะพัง
ปกก่อนเตอะบถ้ำอุ๊กัน
ตั้งอธิฐานไหวว่กราบ
- ตื้อเข้าได้ทำมามาก
ต้นมีอำนาจ ไต้ใด
ข้าขอตั้งไต่ขกฎหมาย
บ่ว่าไผไผเด็ดขาด
- แล้วก็บินซานขึ้นกลางอากาศ
แล้วบินป่งสู่ ก้องไฟ
เพราะความต่ำก็ถ้อยน้อยใจ
เพราะความน้อยใจเป็นใหญ่
- เมียแป่งกำถมเข้าใส่
ได้ติดขังไว้ ในบัว
บ่ดีกว่าภัยถึงตัว
แสนจะหมองมัวเศร้าโศก

๒๔. ป้อนกเลยตัดสินใจ
เลยตัดสินใจโลโลก
ด้วยเดชะบุญปางก่อน
วิญญาณได้ล่องลอยไป
อยู่ไปก็บ่มีประโยชน์
บินโดดเข้าสู่ กองไฟ
บ่ได้ผัดผ่อนสูญหาย
เกิดเป็นมนุษย์แถมจำด
๒๕. ได้เกิดจากต้องของนางเขมา
หน่อพระสัตตำเจ้าราช
รูปร่างอ้วนถ้วนสะปะ
ซ้ำ ป้อเศรษฐีโกธัญ
เป็นพระมารดาองค์อาจ
เป็นลูกเศรษฐี โกธัญ
ผิวพรรณวรรณะงามข้า
หาหมอมาทวายใส่จ้อ
๒๖. ได้นามว่าสัพพะสิทธิ
บ่เกยหลังคร้านด้านดื้อ
ป้อแม่ไปหาปี่เลี้ยง
ตลอดเจ้าใหญ่เป็นคน
ปู่หมอบันฑิตมาใส่จ้อหื้อ
จ้อเจ้าก็เป้น มงคล
มาเป็นคู่เล่นแห่งต้น
บ่มีกั๊ววันสักอย่าง
๒๗. กล่าวถึงยังแม่นกน้อย
กุศลตื่นางได้สร้าง
ป้อพญาพรหมตื้อ
อยู่สุขเกษมเปรมปรีดิ์
เมื่อวิญญาณลอยออกร่าง
ได้เกิดเป็นลูก เตรี
ครองเมืองพาราณสี
บ่มีความตึกความโศก
๒๘. มีจ้อว่าทิพย์พะไ้สร
เวลาเจ้าแยมพะโอด
งามป้ออย่างกับคำหล่อเป้า
มีนางสนั่นมนนา
วรรณะชาวปอนยั้งโยชน
ไผหันก็ฮัก ลักเมา
อายุย่างเข้าวัยสาว
ได้ค้อยดูแลใจใส่
๒๙. ย้อนอุ้งถึงเจ้าสัพพะสิทธิ
อายุสิบห้ามาไคว
ไบหน้าหล่อเหลาหมดเกลี้ยง
อยากจะไปเรียนวิชา
เจ้ามีความคิดฝักใฝ่
เริ่มเป็นบ่าวใหญ่ ขึ้นมา
ซ้ำมีปี่เลี้ยงได้ค้อยฮักษา
เพื่อความเก่งกล้าสามารถ

๓๐. เจ้าจึงไปกราบมาตา
ขอท่านจูงอนุญาต
อาวุธป้องกันตัวเก่า
เกิดเป็นคนบ่มีวิชา
กับพระบิดาเจ้าราช
หื้อลูกไปเฮียน วิชา
เฮียนดั่งกัณฑ์ดั่งกัณฑ์
จำงปาเอาตัวบ่รอด
๓๑. ส่วนนางเขมาได้ยิน
ลูกเหยแม่เจ้าขอบอก
หัวอกแม่จักแตกอ้า
กลัวลูกรับอันตราย
ลูกเข้ามาปิงวันกอด
ลูกอย่าคิดสอ ดั้นไป
หวังแต่ลูกหล้าเหลือหลาย
เมื่อลูกเข้าไพรไปป่า
๓๒. เจ้าเข้าไปกอดหัวนแขน
ลูกตั้งใจเข้าไปในป่า
ขอแม่ปล่อยลูกไปเตอะ
ขอพระแม่ชนนี
บ่ใจลูกอวดแหนสวกกล้า
เวลาดังหน้า ยังมี
ลูกขอเวลาสามปี
ปล่อยลูกไปดีเตอะแม่
๓๓. ฝ่ายป้อเศรษฐีโกธัญ
ป้อยกมือขึ้นตบแหล่
แล้วหันมาสั่งปี้เลี้ยง
บ่ว่าต่อนไปต่อนมา
หันลูกดูต้นกล้าแก่
ปล่อยลูกไปเตอะ ซายา
หื้อสูตวยไปฮักษา
ห้ามห่างสายต่าเด็ดขาด
๓๔. เจ้าก็มกราบขอปอน
เขมาน้ำตาหย้อยอาบ
แม่ได้อวยพรลูกนั้น
หื้อลูกไปดีมีชัย
ก่อนจะเดินจรลาจาก
ยามเมื่อลูกพราก จากไป
หื้อเจ้าสมความหมั่นหมาย
สมความตั้งใจเตอะลูก
๓๕. หื้อเจ้าตั้งใจไผ่หา
สิ่งไหนมันควรมันถูก
พอได้รับปอนจากป้อ
เวลาดีห้าฟ้าแสง
ไปเฮียนวิชาหลักสูตร
หื้อลูกก่อยตั้ง ใจทำ
ฟังเปี้ยเข้าหื้อใส่หลัง
เจ้าออกเดินทางเข้าป่า

๓๖. สองคนปีเลียงเซษฐา
ปากันวักน้ำช่วยหน้า
หันใส่ไม้เป่าไม้แฉะ
มีตึงไม้หัดตาลทราย

มาถึงธารน้ำตา
แล้วเดินเข้าป่า ต่อไป
ออกตามในแพะเป็นสาย
มีตึงบงกายช่างหม่น

๓๗. มีตึงไม้ดูไม้ยาง
ฮอกไหนปากันไต่ล่น
มีตึงนกงมหนักแต่
เตื่อเดินช้องเครือเถาว์ลย์

ไม้แห้งตายขานหักโก่น
ตวยกู่ผิวไผ เมี่ยมัน
ตึงนกป่าแห้วหวาน
จันปักคะว่าลูกนึ่ง

๓๘. คำมาปากันยังเซา
เด็กมาหมอกเหมยน้ำค้ำ
ไต่ยีนเสียงบ่างโหล่า
มันฮ้องเสียงกัตเสียงเย็น

อากาศก็หนาวเย็นลั่น
ตกลงใส่ผ้า หนาวเย็น
ฮ้องในกล้างป่าดงเขิน
มาปุ่นดีกลัวตึงอม

๓๙. เมื่อคืนเดือนมีดต้นผิง
ฟังเสียงเลื่อหมีผีร้อง
ฟังเสียงผีปกกะโหล้ง
เจ้าเปี้ยเอาดาบก็ญจัย

เสียงวอกเสียงลึงตึงก้อง
ตึงก้องทั่วป่า ดงไพร
ฮ้องดั่งโอดโองมาไกล
เตรียมป้องกันภัยไว้ก่อน

๔๐. รุ่งแจ้งเมื่อเจ้าขึ้นมา
พอดื่นจากกำรพักผ่อน
บีดกึขึ้นบกตกน้ำ
สองเจ้าปากันเดินเดี่ยว
แสงสุริยาเริ่มส่อง
ลวดปากันต้อง เดินเดี่ยว
บีดกึขึ้นดอยห้อยเหว
อืดไหนปากันยังจอด
๔๑. เซาะกินหน่วยไม้หัวมัน
ตั้งหน่วยป่าป็นป่ากอก
มีตังป่าไฟป่าหม้วย
ป่าตืนป่าก้อคอแลน
แต่นเข้าอาหารตลอด
ตั้งหน่วยป่าเหม้า ป่าแพน
ตั้งหน่วยป่ากล้วยป่าแหน
หน่วยสุกสีแดงอร่าม
๔๒. มาถึงน้ำตกย้อยผา
หันน้ำตกใสเย็นล้ำ
ผ่อปล้ำปากันแหวกว่าย
มีตังปล้ำตุ๊กอุยลาย
สองคนปากันพักยัง
เลยลวดอาบน้ำ สีไค
เล่นต้ามลุ่มไต้วังใส
มีตังปล้ำกั้งปล้ำก่อ
๔๓. ผ่อน้ำตกลงจากผาจัน
ดอกเอื้องติดยายเป็นจ้อ
ปากันมาอาบน้ำเล่น
หันหมู่แมกไม้เถิ้มดอย
สั่งมาดูงามแต่น้อ
มาปุ่นดีผ่อ ตีกอย
อากาศลมเย็นสอย ๆ
มีเครือเขาห้อยหวนจ้อง
๔๔. แล้วปากันออกเดินต่าง
บางที่ก็พักเ็นน่อง
คำมาก็ปากันพัก
ฝ่ายสัพพะสิทธิองค์จาย
ขึ้นสันดอยจันหลายม่อน
หายอ่อนก็ต้อง เดินไป
สองเจ้าเดินลัดต่างไกล
มีความตั้งใจเด็ดเดี่ยว
๔๕. เจ้าเดินกลางป่าดงดำ
บีดกึต่างชื้อบีดกึต่างเลี้ยว
บางที่ก็ลัดลงน้ำ
เต้าฮอดมาถึงศาลา
ผ่อหนต่างมาดูเปสียว
กิดต้ามฮ่อมห้วย ปูคา
บางที่ก็ขึ้นหน้าผา
ตีพระสุธำพักอยู่

๔๖. ฝ่ายตั้งองค์พระมุนี
ท่านภาวนานั่งอยู่
ท่านนั่งป่าเป็งธรรมะ
จึงรู้ว่าสององค์จาย	องค์พระฤาษีท่านปู่
สามารถหยั่งรู้ ภายใ
มีความฉันทะหมดใส
ได้เดินต่างไกลมารอด
๔๗. สองหน่อเนื้อโพธิ์สัตต่า
เลยหันใส่พระบุญรอด
อหังพันเต้สาตุ้
แต่องค์พระเจ้าต้นบุญ	กานเข้าศาลาพักจอด
เลยมอกราบพระ ทรงบุญ
พระผู้บันลุธรรมสูง
ข้าขอบำรุงไหว้กราบ

ทำนองเชียงแสน

.....สาสกราบน้อม.....ต่างดวงดอกส้อมเขียนรูปบุบผา.....

ลูกขอกราบแทบท้าว องค์พระป้อเจ้าครูบา...ขอหังวันตายกมือสากราบไหว้
แต่พระผู้ทรงศีล.....โปรดสัตว์ป็นดินสุมได้....ลูกขออภิวาทไหว้.....วัน.....ตา ?

ขอเรื่องนกระจาบ^๗

แต่งโดย พ่อครูอินตา เลาคำ : ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๘

ทำนองพม่า

๑. องค์ป้อพระฤาษีต้นพระมุนีแก่งล้า ท่านได้จำปากคำว่าเจ้าลูกดีไหนมา
มีธุระสั่งจางถึงได้มารอดหนี้ ปอไขกล่าวจี้หื้อเราได้ฟัง
๒. เจ้าก็ได้ไขก่าแล้วยกมือสาทราบไหว ว่าตุ้ข้าลูกไท้เดินมาไกลแต่มี
เมืองพาราณสีเขตแดนแคว้นบ้าน ตั้งใจสวดดั้นมาเขาระเรียนวิชา
๓. ท่านก็ได้เมตตาไขจากล่าวถ้อย ว่าเจ้าหนุ่มหน้อยจะเขียนสั่งใดจา
กัถถ้องกัถถาเราหากมีมาก พญาครุฑนั้นหากจดไหวหื้อเรา
๔. เจ้าต้นบุญเถาก็ดีใจเลี้ยงถ่าน นับตั้งแต่วันนั้นเจ้าได้เรียนวิชา
ได้มอบตัวกำยามาเป็นศิษย์ท่านเจ้า ฤาษีผู้เฒ่าได้สั่งสอนตั้งวัน
๕. เจ้าข้ามีสินจำเียนหยังก็ได้เลี้ยง สองคนปีเลี้ยงมีความเก่งปอกัน
อยู่ยงคงกระพันแดงพันบ่เข้า ตึงคาถาถอดเป้าถอดจิตวิญญาณ

^๗ ขอเรื่องนกระจาบ (ทำนองพม่า)

๖. เขียนท่องตั้งวันบ่มีการขัดข้อง
สามารถถอดหัวใจใส่ไหนก็ได้	สองคนบ่ห้องเขียนท่องกันไป
เก่งเสียแต่ใบไผ่ตึงบ่เปียง
๗. นับตั้งมาเขียนได้สามปีขบเข้า
ของขบของฉันทหัวมันกล้วยอ้อย	ได้อู่ฮับใจบ่อเจ้าเซาะหัวเผือกหัวมัน
เอาถววยยอดสร้อยบ่อพระองค์จี
๘. ส่วนบ่อพระฤๅษีก็ฮักเหมือนลูกเต้า
เดี๋ยวนี้ถึงเวลาลูกจะได้บักบ้าน	ตั้งวันคำเจ้าได้สั่งสอนวิชา
ฤๅษีบ่อนั้นได้บั่นใจคั่นใจ
๙. จะขอล่าวไข่ปึกมาเมืองแล่งหล้า
ตีมีลูกเป็นแม่ญิงงามจริงนอเจ้า	พรหมตัดเจ้าฟ้าบ่อตัวภูมินทร์
สิบหกปีขบเข้าอายุเจ้าฮอมแปง
๑๐. บ่อแม่กอยแยงฮักเหลือแสงเหลือแก้ว
ไผ่ได้หันก็ตะลึงผ่อตึงบ่กาย	ฮุ่นซ้างามแอ้วแล้วอกเค่งเต่งตึง
ยกตื่นเดียวฮ้ายอย่างกับหงส์จะบิน
๑๑. ตั้งหัวถึงตีนหาตีตีบได้
ลูกมาทำหางเหินบ่เกยเอ็นปากตัก	แต่องค์พระบ่อให้ท่านสงสัยเหลือเกิน
หรือว่าลูกรักโชดเกียดอันใด
๑๒. หรือว่าบ่อใจองค์จายบ่อเจ้า
ท่านเรียกโกสุมาเตวีญูซ้าง	ตั้งวันคำเจ้ามันเป้นสันไตจา
หื้อลูกจันค้ำคั่นเอาความ
๑๓. นางได้ฮับกำลวดลาต่องเต้า
ฮ้องไก่อสรบุตรตีมาไขกล่าวแก	แล้วรีบขึ้นหาเจ้าลูกเต้าทันที
มันเป้นเหตุหยิงแต่ฮื้อแม่ลักกำล่อ
๑๔. ลูกแบ่งหน้ากำบ่อใส่เจ้าบ่ออย่างอัน
หรือว่าบ่อใจอันใดว่าฮื้อ	ตีทำอย่างนั้นเป้นเพราะเหตุอันใด
ลูกลองไขกล่าวจื้อฮื้อแม่ได้ฟัง
๑๕. นางก็ยกมือสานไขการตามได้
เวรกรรมลูกมีติดหวันตอบส้าย	องค์พระแม่ให้ลูกขอไขပါတี
ถ้าลูกอยู่ใกล้ผู้จายก็เจ็บหัวทันที
๑๖. บ่ใจกำมีเป้นกำบ่อเต้าอัน
เป้นกรรมเวรโดนสังติดลูกหล้า	ฝูงจายหมุ่นนั้นใกล้บ่ได้สักคน
ขอพระแม่เข้าไขบ่อฟ้าได้ฟัง

๑๗. โกสุมาไต้ยีนกำของธิดาลูกเต้า
หื้อพระผู้ทรงศรีได้ฟังตั้งอัน
รีบขึ้นไปเฝ้าบอกกล่าวสามี
มาจิดใจเจนล้ำเป็นเหตุอันสนใด
๑๘. ลั้งเสนาตั้งหลายประกาศหื้อจายจู้ฟู
ถ้าคนใดตักถามแล้วนางจำตอบ
หื้อเขาได้มาอยู่กับลูกสาวงาม
กูนี้จะยกมอบจัดกำหื้อแต่งงาน
๑๙. ฝ่ายหมู่ทหารได้เกณท์กันลั่นก้อง
เขาก่ปากันมาทุกตำบลนอเจ้า
ไปประกาศปาวร้องทั่วห้องพารา
ลูกนายลูกตัวมานั่งเฝ้าเป็นแนว
๒๐. ปากันมาเข้าแถวติดกันเป็นเส้น
ฟังบุ๋นตันเข้าอยู่กล้างเจ้าหมู่
เกิดเอ็กซ์เต็นมาขึ้นเส้นบัตัน
พวกเขาปากันหื้อไปต่อต่ายปายลุน
๒๑. ฝ่ายอำมาตย์ยศสูงได้ประกาศลั่นก้อง
ลั้งหื้อทหารเกณท์เป็นผู้ผกส่อง
หื้อฟังเอาเสียงก้องดังขึ้นเป็นเกณท์
ลั้งหื้อดีก้องถ้ำน้องอู้กับจายใด
๒๒. เมื่อทุกคนเข้าใจระเปียบในตั้งขึ้น
อูทิพย์พะไก่อสรตึบนหอประสาท
คิวเบอร์ที่หนึ่งจะได้ขึ้นไปลอง
เลยได้ก่าหนึ่งกราบปากบได้สักกำ
๒๓. ปากองได้ไปหันเลยบมีกำอู้
เมฆหลงเสนห์ความงามเลยอู้ยังบได้
แบ่งปากจุ่นพู้ลู้ปากบออกสักกำ
เลยนึ่งยกมือไหว้แล้วลวดไถลงมา
๒๔. คนตีสองถัดมาอวดศักดีดาเก่งกล้า
ว่าตัวกูนี้มีคาถาเต็มใส่
หาว่าสูปถ้ำอุ้นใจได้นารี
เสกใส่สาวปอให้ปกผ้าตวยเมื่อ

๒๕. แต่งู้กำคำวกำเครื่องจักเหนื่อใส่ได้ ไก่สรน่องให้บ่ตอบไผ่สักคน
อู้จั้นเสียงปู้มลมเลยถอยหนกลับบ้าน ไผ่ไผ่ก็ปอก้านเลี้ยงหมดป้อจาย
๒๖. มีอยู่วันหนึ่งนอนายอำมาตย์ผู้เฒ่า ผดมาแอ่วเข้าบ้านเศรษฐีโกธัญ
เพราะเป็นเสียงเดียวกันตั้งโกธัญป้อเจ้า เลยมาหันหน้าองค้เจ้ากุมาร
๒๗. ว่านี้ลูกไผ่กันจายงามหนุ่มน้อย เศรษฐีตอบถ้อยว่านี้ลูกข้ากา
เมาไปเรียนวิชาได้มาหลายด้าน กำลังปี้กเข้าบ้านมาเมื่อวันวา
๒๘. แล้วเอ็นเรียกหาสัพพะสิทธิมานั่งใกล้ ว่าลุนนี้ไผ่จะปาหลานไปวัง
ส่วนเจ้าสิทธิยังยกมือสาทรกราบ ท่านเจ้าอำมาตย์ก็จิ้นสู้ยินดี
๒๙. เมื่อรู้เรื่องราวดีฟังไปหาปี้เลี้ยงเจ้า ว่าข้าน้องหน้าจะได้เข้าในเมือง
เป็นกำลังบุญเรื่องราชาปิ่นเกล้า ขอพระปี้เจ้าถอดหัวใจหื้อยืม
๓๐. ถึงเวลากลางคืนตัววันก็ตกต่ำได้ กุมารหน่อไท่ได้เข้ากราบรายงาน
องค์พระภูบาลเหนือหัวดีไหว้ พญาท่านก็ได้มีกำลังบัญชา
๓๑. ว่าหื้อเจ้านั้นนาไปอู้จำลูกข้า ถ้านางตอบตำอู้เจ้ามาสามกำ
ข้าจะบัญชาการจัดแต่งงานหื้อเจ้า ยกไก่สรลูกเต้าหื้อเป็นราชเทวี
๓๒. เจ้าก็แสนยินดีฟังยกมือใส่เกล้า แล้วลวดลาตัวขึ้นสู่บนหอใจ
เสนาดังหลายเตรียมตีกลองประกาศ ผกฟังเอาเสียงปากของพระธิดา
๓๓. หน่อกุมาราก็ขดเข้ามานั่งอู้ เจ้าได้นั่งอยู่ฮิมประตู่หอนาง
แอบซุกซ่อนวางหัวใจป้ออาย เอาวางซ่อนไว้ใกล้ประตู่ตะวารา
๓๔. เจ้าก็เริ่มอู้จำหยอกนางน้องน้อย เป็นกำคำวสรว้อยหยอกเล่นคนงาม
นางบ่ยอมตอบกำแป่งนั่งตักจ้อยก็อ เจ้าเลยแต่งมาอู้กับประตู่เสียเลย
๓๕. ว่าปี้ประตู่เหยป้อได้จำพู้อู้ ขอป้อได้เป็นกู่อู้ข้าสักกำ
ขอปี้เล่นนิทานหื้อฟังเล่นๆ มอกป้อได้คลายเส้นเล่นหายง่อมบ่ตาย

๓๖. ส่วนประตู่ก็ได้ไขว่ข้าเป็นไม้แป้น
ข้านี้จาดชอบฟังนิทานบ่าเก่า
๓๗. นางบ่เกยยีนกำว่าประตู่อยู่ได้
สัพพะสิทธิ์องค์จายแต่งไขกล่าวแก
๓๘. ว่ามีสี่สหายเหนอนายปี่เจ้า
คนที่สองข้าชำนาญในกำรท่ายเมือ
๓๙. คนที่สี่เก่งเกินข้าเป็นหมอยาแก
แล้วสหายสี่คนก็เข้าดงป่ากว้าง
๔๐. คนหมอเมื่อกีมาหาารดูฤกษ์ยามเป่งป้อย
ยังบ่ตันเลี้ยงกำจ่านกกำบนางมาบินขึ้น
๔๑. นกก็ต่ายลิมคิงสวะญิงน้องหล้า
หมอน้ำก็ดำลงมนางขึ้นมาได้
๔๒. ส่วนหมอยาดีได้ยาพื้นคินได้
ว่าสหายสี่คนไผควรได้น้องหล้า
- บ่ได้ผู้แค้นเรื่องเล่านิทาน
หื้อนายเป็นคนเล่าข้าจะรับลองฟัง
- มาจิดใจแต่ไบ้มันเป็นได้อย่างใด
ถ้าประตู่ฟังแต่ข้าจะแก้ตำมราย
- คนที่หนึ่งนั้นเล่าเป็นยอดนายพราน
คนที่สามจาดเจือดำน้ำได้เมิน
- คนต่ายแต่ ๆ ยังยาแก้หื้อคิน
ปากันไปพักยังดีตำน้ำลำธาร
- ว่าจะมีสาวน้อยถูกนกกำบมา
หมอพรานก็ยกปิ่นประทับบ่าขึ้นยิง
- ตกลงจากฟ้าสู่วังน้าวาน
แต่นางน้องไ้ดับจิตต่ายทันที
- อยากถามซักไซ้ไปตามเหตุชบวน
ประตู่ก็ตอบตำอยู่เป็นกำคน

๔๓. คนดีเป็นหมอโหรสมควรจะได้
ส่วนนางได้ฟังประตูอุ้บ่ถูก เพราะมันท่ายไวยิ่งผู้ได้เหตุการ
นางจึงกล่าวพูดอุ้บ่จำไป
๔๔. ว่าประตูอย่างใดยังตักไปอย่างอ้อ
ต้องหมอดี้ลงมอ้มนางมาได้ ดึงวันก่อนนี้บ่เคยอุ้บ่จำคน
เพราะเป็นผู้ได้ไกล่ถูกต้องตัวญิง
๔๕. หมู่ตะหารไดยินก็เลยตีก้องขึ้น
เจ้าก็ย้ายหัวใจไปไว้ตีนผ้ากั๊ง เสียงดังสะตื้นถึงพรหมตี้ตจ้อมไตร
เขาไดยังเสียงก่าก็ลั่นก้องทันที่
๔๖. เจ้ากุมารใจดีย้ายหัวใจไปอ้าย
ตั้งปัญหาถามกับพานขันดอก เอาไปช่อนบ่มไวย้ได้ขันดอกพาน
ขันพานก็แต่งตอบบ่ถูกต้องกำมี
๔๗. นางเกียดเต็มทีดีขันพานขายหน้า
ทหารไดยังก็ตีก้องโม่่มัง เลยล่นวาจาตอบถ้อยแดนกำ
พ่องเอาเขาควายไวย้มาเป่าไวย้เสียงดัง
๔๘. พรหมตี้ไดยังไดยังใคร่หวัดงชอบสู
ปาขึ้นสู่หอคำนำเอาตัวมาเฝ้า สั้งเสนาผู้รู้นำเอาเจ้ากุมาร
แจ้งวันพุกเจ้าไดยังถูกขามยามดี
๔๙. ส่วนป้อเศรษฐีกับเขมาสองเฒ่า
นำจดหมายสารรายงานถูกต้อง พอแจ้งเมื่อเจ้าตะหารเข้ามารายงาน
สั่งหื้อเตรียมพร้อมแต่งย่องดาคร้ว
๕๐. เป็นคำสั่งเหนื่อหัวไผ่ขัดขึ้นบ่ได้
สั่งประดับประดาในพาราเซตห้อง สนมทาสใจท่านไดยังสั่งบัญชา
ประตูวังต้อมหื้อติดจ่อตุงใจ
๕๑. วันมงคลชัยก็มาถึงแล้วเจ้า
คนหลายหมื่นปันตึงแม้วายอิกอ้อ หญิงจายหนุ่มเฒ่าก็เข้าสู่ในงาน
ตองขึ้นจีนฮ้อก็ได้ปากันมา
๕๒. ฝ่องค์พระธิดาไดยังอยู่บนแต่นแก้ว
หมู่คนดังหลายก็ปากันเบ้งเง้อ ดูงามเพลิดแพรวู้กับเจ้าองค์จาย
สมกันแต่น้อยสองเจ้าบุญมี
๕๓. ไปหาปู่จารย์เสียงดีมาฮ้องขวัญหน่อหน้อย
หาป่าตึงเอรีชอดนตรีมาเล่น เสียงเย็นจั้นจ้อยเหมือนเป็นเต้ตมัทรี
สนุกตื้นเต้นงานพิธิมงคล

๕๔. สัพพะสิทธิจอมองค์ได้ดำรงตำแหน่ง
ได้นั่งแต่นำเหลื่องรุ่งเรืองหมดเลียง พรหมตัตตั้งแต่งหื้อปกครองแต่นเมือง
ลวดแตงตั้งปีเลียงเป้นเสนาในวัง
๕๕. วันหนึ่งเคราะห์กรรมมาตวยตันสะแว้ว
ไปปะใส่ฟานตงนอนต่ายกระด้าง ปากันไปแ้วโดยปีเลียงสองคน
กิดใจสลับใครวิ่งเล่นบนดอย
๕๖. ลั้งปีเลียงเฝ้ากอยร่างกายตัวเก่า
ซ้ำปีเลียงใจหมากิดหันแกได้ แล้วถอดจิตเข้าใส่ฟานเล่นไปมา
มันถอดจิตมันใส่ร่างเจ้าองค์จาย
๕๗. เอาร่างตัวเผาไฟริบชะจัยกลับห้อง
นางกิดนึกสังหรณ์ฟังเสียงอุ้กระด้าง ลวดเข้าไปหาน้องทิพย์พะไก่อสร
เลยยกมือขึ้นตั้งกราบไหว้เตวา
๕๘. ว่าขอเตวดาจ่วยลงมาปกป้อง
ขอหื้อตัวของนายฮ้อนดังไฟเอ้าใหม่ ถ้าบ่ใจผัวน้องสัพพะสิทธิองค์จาย
เฒ่ามาด่าบ่ได้นอกจากอายคนเดียว
๕๙. ขอย้อนคืนเหลียวไปหาเจ้าหนุ่มหน้อย
เพื่อกลับมาคืนหลังซ้ำบ่หันปีอาย คำมาม้อย ๆ จะกลับบ่อกคืนวัง
หันแต่กองไฟใหม่เป้นเปลวเป้นควัน
๖๐. เจ้าก็เหลียวไปหันนกเอี้ยงคำกระด้าง
ฟังถอดหัวใจใส่ร่างนกหน้อย ต่ายเหยยอยู่หันเจ้าริบฟังเร็วไว
ฟังบินลัดดอยจันถึงห้องเตียงนอน
๖๑. เฒ่าเรื่องหื้อไก่อสรเมียฟังหมดเลียง
นางก็รื้อนรนใจริบฟังไปอดออัน ว่าเสนาปีเลียงมันทำหื้ออย่างใด
มาวางแผนซ้อนจับปีเลียงเสนา
๖๒. มันบ่ตันสังก้าตั้นางมาสู่อยู่
นางซ้ำอุ้เสียงหวานจุ่มนอย่างอื้อ มันบ่ตันคิดฮู้ว่ากรรมเวรมาตัน
ขอปีแสดงฤทธิ์หื้อน้องได้หันลาย
๖๓. หื้อเสนาต้งหลายไปหาสัตว์ต่ายมาได้
มันก็ถอดหัวใจใส่แปะต่ายวิ่งเล่น เสนาเข้าใจไปได้แปะต่ายพราย
ตะหารติดเป้นเส้นไล่เอาฮ้อนชะนัง

๖๔. ส่วนหน่องศีลทังได้เตรียมการอยู่ ถอดหัวใจใส่ไว้ในร่างเดิมที่
ไกล ทัพพะไ่สรใจดีฟังเข้าวันออกดออัน ดีได้เจ้ายอดม่อนผัวเก่าคืนมา
๖๕. จบนิยายปาราเรื่องนกระจาบ ตรงไหนมันขาดขอกราบอาภัย
เพราะการชอโยปมีการเลี้ยง เวลาที่เหมี่ยนหมดลงพอดี

.....วางเพลง.....

ขอเรื่อง เจ้าหงส์หิน^๔

แต่งโดย พ่อครูจินตนา เลาคำ

(ทำนองตั้งเจียงใหม่)

หลอน....

ขอเจิญเอาท่านดั่งหลาย
มันเป้นนิยายอิงธรรมปาเกา

มาฟังนิยายตีมันออกในควา
ออกในบทคำวเรื่องเจ้าหงส์หิน.....

เนอเจ้า....

ว่ายังมีเมืองปารณสี
เพราะว่ามียักษ์ผีดิบใจโหด
ป้อพญาเกณฑ์เสนาอำมาตย์
พระองค์ท่านตัวหนึ่งเสราโคก

ป้อพญากำลังมีความตึกซ์เสราโคก
ได้มาลักเอาพระแม่มารดา
คนใจข้าทาสไปตวยเซาะหา
นึ่งกินน้ำตาตั้งวันคำเจ้า

นึ่งก็ดหาองค์พระแม่มารดาพระองค์ท่านมาเสราโคกกำสวร....เนอเจ้า

ส่วนว่าเตวีตังเจ็ด
ตึงบ่ว่าเมียเก้าเมียปล่าย
ซ้ำว่าเตวีตังหก
ป้อพญาเป้นสู้เป้นชอบ
ส่วนหมอดำแยแม่จาง
พ้องตัมน้ำฮ้อนพ้องถากหลัวดง
ปากันฟังเป้นกุกอกลีเพราะหกเทวีจะได้ประสูตร นี้นแหละนอนนั้นแหละหา

ปากันเสด็จเข้ามาปลอบใจ
ปากันปลอบใจเข้ามาอ้อนอด
ก็ถึงกำหนดดีใกล้จะคลอด
ตึ้งลูกจะออก....จากครรภ์
เป้นฟ้าวเป้นฟ้งล่นแล่นหากัน
ล่นเอาหัวตักันจันตาวลุ่มกัมคว้า
ปากันฟังเป้นกุกอกลีเพราะหกเทวีจะได้ประสูตร นี้นแหละนอนนั้นแหละหา

^๔ ขอเรื่อง เจ้าหงส์หิน (ทำนองตั้งเจียงใหม่)

นายมอญ

เตวีตังหกได้ประสูตรลูกหน้อย ออกมาเรียบร้อยหน้าหมดดำใส
ลูกตังหกข้าเป็นป้อจาย ฝ่ายหกเมียปล่ายดีใจชอบสู้
เหลือแต่เมียเก่าจื่อวิมาลาเป็นอย่างใดจนถึงบ่ยอมเกิด นี่แหละนอปปู้แหละนา

นาย.....

เมื่อเตวีตังหกได้ประสูตรบุตรดำ ค้างวิมาลาตีเป็นเมียเก่า
นางอยู่ไหนได้กำโสกเศร้า ถึงกำหนดลูกเต้าบ่ยอมเกิดหื้อหัน...

เนอเจ้า....

ส่วนตังป้อเจ้าพญา เอ็นดูวิมาลาตีเป็นเมียเก่า
สั่งหื้อหมอโหโรเป็นคนมาเฝ้า หื้อทำนายลูกเต้าของวิมาลา
ปู้หมอกี่มาไล่ปี่เดือนวันเกิด ดาวซัดตะฤกษ์ในหนังสือป๊อบสา
หมอโหโรก็รายงานป้อเจ้าพญา ว่าลูกวิมาลาจะเกิดเป็นหน่อเจื้อ
สั่งข้าทาสใจห่มนางสนมหื้อถวายเป็นคนคอยเฝ้าเอาใจ....ไฝเอื้อ ลูกเจื้อหน่อเจ้าต้นบุญ

รับจะป

ปากองป้อหมอมาท่านายทายตัก ว่าลูกฮักจะเป็นเจื้อชะกูล
ลูกวิมาลาตีเกิดมาเมื่อลุน เป็นพระต้นบุญจะเป็นใหญ่วันหน้า
พญาได้สั่งสนมเฝ้าเอาใจ แม้จะกินอันใดหาหื้อไวอย่าจ้า
จิม.....

๑.ญ. เป็นกำสั่งของพญาป้อตัว หื้อหม่อสุเขาคอยเฝ้าเอาใจ
บ่หื้อวิมาลาได้ทำอันใด กลัวจะไปกระทบลูกในท้อง
บ่หื้อได้ยกของหนักของแข็ง กินอาหารแสงของเผ็ดแซบร้อน
สั่งหื้อสนมดูแลสอดส่อง เอาใจเมียวิ มาลา

ฝ่ายเตวีหกคนเมียหน้อย ปากันตำก้อยโสกเศร้าโสกา
เกิดมีความคิดด้วยแรงริษยา ถ้าลูกมันเกิดมาเป็นใหญ่วันหน้า
ลูกของเฮาก็จะหมดความหมาย ข้าเป็นลูกเมียปล่ายคงจะตกต่ำจ้า

จิม.....

๒๕. มาสู่มหัศจรรย์แล้วขวัญชูบชิบ
ถ้าลูกมันเกิดเฮาจะเยี่ยะไต่จา
ผ่องนางใจบาปเมียน้อยหคคน
เขาไปเซาะเอาลูกหมามาเปลี่ยน
เขาหคคนเกิดความริษยา
คิดจะเอาลูกหมาเกิดใหม่มาเปลี่ยน
จิตใจมีดมนใจตึงเล่ห์ตึงเหลี่ยม
พวกใจโหดเหี้ยม.....เลวทราม
- แล้วเขาหคคนก็ปากันไปฟ้อง
ว่าวิมาลาเกิดลูกเป็นหมาดำ
มันต้องเป็นจู้สมสู่กับหมาดำ
จิม.....
๓๖. เอ็นดูสงสารวิมาลาหน่อไ้
ถูกเขาดูด่าว่าเป็นคนการี
โอ้ยหน่อเป็นกรรมอันใด
ไปยั่วยุ่มสาป้อพญากริ้วโกรธ
ถูกพวกใจฮ้ายใส่ร้ายป้ายสี
พวกใจอ์ปรีมีแต่ความโหด
อยู่บ่ตายถูกใส่ร้ายป้ายไ้
พวกจิตใจเหี้ยมโหด สันตาร
- ส่วนวิมาลาอุ้มเอาหมาหน้อย
ได้หนีออกจากปราสาทราชวัง
แม่ไ้เกิดลูกออกมาเป็นหมา
จิม.....
๔๕. บ่หนีบ่ผันว่เหตุการอย่างอ์
ไ้ยีนโหราหมอมาทำนาย
แม่อ์เฝ้าระวังตึงยามนึ่งยามนอน
แม่อ์หวังจะเป้งปะบุญพระลูกไ้
เดิม่อนก่อนนี้แม่อ์รักอุ้นใจ
ลูกจะเป็นป้อจายบุญนักคักดีไ้ใหญ่
ของเผ็ดแสบฮ้อนบ่ยอมหื้อลงไ้
ยามเมื่อเจ้าไ้ใหญ่ เป็นคน
- เป็นเวรเป็นกรรมอะหยังจ้องจี้ก
มันเป็นวิบากกรรมหยังมาदन
ป้อเจ้าก็ด่าว่าเป็นนางกาไ้
จิม.....
- เมื่อเจ้าลูกรักเป็นสัตว์หน้าขน
แม่อ์ตักช้เรณเป้งไ้บ่ได้
แม่อ์ถึงปาเจ้าหนีเข้าดงป่าไ้

- ๕ญ. ข้าพญาป้อเจ้ามาละต้อด แม่เหมือนคนตำบอดผ่อหาไฟป่หัน
 อุ่มเอาหมาหน้อยเข้าป่าดงดำ นอนในอรัญกล้างดงกล้างป่า
 ป้อมาตัดบัวบ่หื้อเหลือเยื่อใย แม่จึงหนีไปต่ายเอาดาบหน้า
 นางได้รอนแรมนอนแสมในป่า เดียวเอาตังหน้า เป็นไป
- นางเดียวมาถึงสวนตี่มีตูปหน้อย คำมาหม้อย ๆ ขอพักเซาหายใจ
 ข้าเป็นตูปหน้อยของสองต่ายาย นางก็ฟังเข้าไปยกมือขึ้นไหว
 แล้วเล่าเรื่องเก่าหื้อสองเฒ่าได้ฟัง
 จิม.....
- ๖ช. สองเฒ่าได้ฟังก็นั่งน้ำต่าย้อย ว่าเอาเตอะหลานหน้อยบ่ถ้าไปไหน
 ขอหลานป้ออยู่เป็นกู่ต่ายาย ติงบ่มีไผ่อยู่กันสองเฒ่า
 วิมาลากับติงหมาดำ ขออยู่ใจกรรมฮับใจผ่อเฝ้า
 จะขอจ่วยเยี่ยะการตักน้ำตำข้าว เลี้ยงดูผ่อเฝ้า สองคน
- จะฮับใจสองเฒ่าตำเข้าพัดกลบ ขอป้อได้พักหลบแดดหลบฝน
 ตักน้ำเกือหมูลูกจะสู้ทน การแดดการฝนลูกติงบ่ย้าน
 ตัวลูกนี้จื่อว่าวิมาลา
 จิม.....
- ๗ญ. ส่วนสองต่ายายก็ตั้นใจอีกนีก ถึงอ้อป้อจะตูกแต่ก็บ่กันต่าย
 ขะแนมจ่วยกันเยี่ยะสร้างทำไป ปลุกบ่าเต้าแต่งลายเลี้ยงหมูเลี้ยงไก่
 ปกสวนพรวนดินเยี่ยะกินทำครัว ตักน้ำหอบหลวงลูกก็ทำได้
 การเบาการหนักเก็บผักในไฮ ลูกก็ทำได้ กูอัน
- ลูกขอฝากกายกับต่ายายสองเฒ่า ติงวันคำเจ้าได้โคกเศร้าตูกซัง
 ลูกเป็นเนรเทศออกเขตเวียงวัง ใส่ไต้ขัปายความไล่หนือออกบ้าน
 สองเฒ่าใจดีปราณีเมตตา ฮับเอาวิมาลาอยู่ตวยเมื่อนั้น
 จิม.....

๘๕. ขอกล่าวถึงยังพระกุมารหน่อหล้า พระอินทร์อยู่ฟ้าจูงส่องผู้เลี้ยงหัน
เมื่อตอนเจ้าคลอดเกิดออกจากครรภ์ ถูกหกนางมารเอาหมาดำแดนใส่
อุ้มเอากุมารโจ่งขว้างลงดิน ข้าป้อพระอินทร์มารเอาไว้
เลี้ยงเจ้ากุมารเมื่อยังบ่ต้งไซ้ ตลอดจันใหญ่ ชื่นมา
- พระเก็บมาเลี้ยงเป็นลูกเป็นเต้า ข้ากุมารหน่อหน้าได้ให้ครวญหา
เจ้าได้ไปถามป้อพระอินทร์ตา ว่าพระมารดาถูกมีไหนหัน
พระอินทร์จ้ไปตีนางสุชาดา เจ้าก็ได้ไปหากอดหวันเพื่อพัน
- จิม.....
๘๖. นึกว่าสุชาดาเป็นแม่ของเจ้า ขออุदनมสองเต้าหยดเดียวก็บ่หมี
กุมารหน่อหน้ามาโคกเศร้าโคก ให้อือฮือฮือใครหันหน้าแม่
ป้อพระอินทร์ก็มานั่งตุ๊กซีใจ ถ้าบ่บอกบ่ไซ้หันลายจะแย
กุมารองค์จายก็มาให้หาแม่ บ่ยอมกินหยัง อันใด
- พระอินทร์ป้อตัวมาสงสารลูกน้อย จ้าเป็นได้กล่าวถ้อยจี้แจ้งแถลงไซ
ว่าพระมารดาถูกหล้าเป็นไผ บ่เดี๋ยวนี้ไปอาศัยตูบหน้อย
ถูกหกเมียหน้อยใส่ร้ายป้ายสี แม่เจ้าได้หนีเข้าดงป่าไม้
- จิม.....

- ๑๐ช. แม่จื่อวิมาลาเป็นชายาป้อตัว
อยู่เมืองปาราแคว้นราชธานี
เมียหย่อยหกคนเขาไปเอาหมาดำ
ป้อเลยได้ฮับเอามาผ่อเฝ้า
ได้เป็นเทวีเก้าของป้อตัวทรวงศรี
เมื่อเก้าหัวที่ต่อนตี่เกิดเจ้า
เอามาเปลี่ยนกันกับลูกนี้เล่า
จันเจ้าใหญ่หน้า กล้าบาน
- หกนางใจบาปเขามาหน้าบโด้ษ
ว่าแม่ของเจ้าเกิดลูกเป็นหมาดำ
แม่ถูกเนรเทศออกจากเวียงวัง
จิม....
- ๑๑ญ. บ่เดียวแม่ไปอยู่กับตายายสองเฒ่า
จะขอลาป้อพระอินทร์ท่านไป
พระอินทร์ท่านก็ได้อนุญาตขาดป้ง
เอาหินมาเสกเป็นหงส์หื้อซี้
กุมารหน่อหน้าฮู้เรื่องเก้าถึงปล่าย
ติดตามสายใจแม่เจ้าถึงตี่
หื้อเจ้าได้ลงจากเมืองบนวันนั้น
มอบดาบสะหลี กัณญ์
- ป้อพระอินทร์ท่านได้เนรมิต
หื้อเป็นอาวุธไว้ป้องกันภัย
เจ้ากราบลาท่านตัวป้อเจ้าจ้อมองค์
จิม.....
- ๑๒ช. ซี้หงส์บินชานถึงอุทยานสองเฒ่า
แล้วเอาหงส์ลงช่อนป่าคา
หันสองตายายกับแม่วิมาลา
หัวใจเจ้ากุมารหน่อหน้อย
กุมารหน่อหน้าบอกหื้อหงส์ผา
เจ้าก็เดินมาถึงยังตูปหน้อย
เจ้ายืนผ่อหาน้ำตาป่อยย
เหมือนเป็นมัดไขฮ้อย ตอลม
- กุมารเจ้าก็เดียวเข้าไปหาตื่อ ๆ
ว่าพระแม่ให้ลูกขอถวายบังคม
เจ้าเล่าเรื่องเก้าหื้อแม่เจ้าเข้าใจ
จิม.....
- แล้วยกสองมือขึ้นยอพนม
วิมาลานั้นงหันกุมารหน่อหน้า
ว่าความเป็นไปตั้งปล่ายฮอดเก้า

๑๓๖. เมื่อนางได้ฟังเจ้ากุมารเล่า
นางได้ฟังยังบ่ยอมเชื่อไผ
เจ้ากุมารอธิฐานวันตา
น้านมแม่เจ้าไหลออกเต้าจว้าต ฯ
เรื่องตั้งแต่เกิดตลอดจบถึงปลาย
ว่ามันเป็นไปตึงบ่ได้เด็ดขาด
ขอพระเตวาแปลงเดชาอนุภาพ
ปุงเข้าใส่ปาก กุมาร
- พอนางรู้คิงว่าเป็นเลือดในอก
พอมีนต้าไต้ยอมเข้าไปหวัน
นึกว่าลูกในใส่เข้าใจเป็นหมาดำ
จิม.....
เป็นลมสลบตัวลัมกัมขวาง
กอดแขนองค์คำกุมารหน่อหल्ली
เป็นเวรเป็นกรรมอะไรยังมาตอบต้า
๑๓๗. กำหม่อโหรามาทำนายไว้
เข้าใจผิดคิดว่าลูกเป็นหมา
ลูกไปอยู่บนจันฟ้าสวรรค์
แม่ทรมารตุ๊กผลาญคะค้อย
แม่บ่นึกได้ว่าจะหันบุตรต้า
นางวิมาล่าน้ำตาหลังย้อย
ปล่อยหื้อองค์คำแม่อยู่กับหมาหน้อย
อยู่กับหมาหน้อย มาเมิน
- ส่วนเจ้ากุมารก็เข้าหวันเกือกชุก
ต่อไปน้ขอแม่ทรพระเจริญ
ลูกจะขอน้อมเกล้าฮับเฝ้าอาสา
จิม.....
ว่าวันนี้ลูกมีความสุขเหลือเกิน
กรรม ๆ เวร ๆ คงจะหมดจะเลี้ยง
พร้อมสองเฒ่ายายตา ลูกจะหามาเลี้ยง
๑๓๘. จะกล่าวถึงหกกุมารหน่อฟ้า
เล่นหมากสกาหรือบ่าบ้านิลคำ
ผ่อหมู่เขาเล่นดูม่วนนักแก
ผ่อหกอองค์จายเล่นใส่กับจาวบ้าน
ปากันเล่นบ่าบ้ออยู่ล้อมหน้าล้อมหลัง
สนุกม่วนจันกับหมู่จาวบ้าน
บางพ่องก็แปะบางพ่องก็ก้าน
มาปุ่นดีม่วน ดิงจัน
- มีอยู่วันหนึ่งมอกกินเข้างายแล้ว
หกอองค์หน่อฟ้าเล่นบ่าบ้านิลคำ
อ้อนวนอนขอแม่เซาะบ่าบ้านิลคำ
จิม.....
เจ้าหงส์หินได้เดี่ยวแอ้วมาหัน
ฟังกลับหลังหันปีกเข้ามบ้าน
จะเอาไปเล่นพนันกับเขาหมู่นั้น

๑๖ช. นางวิมาลาแม็กมาด้าก้อย บอกหื้อลูกหน้อยแม่จะเอาไหนดหา
 เฮามันคนตุ๊กซ์แสนอนาธา จะเอาค่าไหนดมาเต้าเม็ดงาเม็ดถั่ว
 ดึงวันแม่มาอยู่กับายกับตา ก้อยเซาะก้อยหาไปต้ามสวนต้ามฮั่ว
 ปลุกกินเต้าแต่งพักแพงบ่าถั่ว มอกกุ่มเป็นมือ เป็นวัน

แม่บ่มีปัญญาจะหามาหื้อลูก เพราะเฮาเป็นคนตุ๊กซ์คนผลาญ
 อันหนึ่งเป็นเป็นคนบุญหนักศักดิ์นำ ลูกจะไปแข่งขันกับเป็นบ่ได้
 เจ้าได้ฟังกันั้นงะเศร้าโศกา เอ็นดูกุมารห่อไปฮาลูกไท้
 จ้ม.....

๑๗ญ. วันหนึ่งแม่วิมาลา ไปเก็บถั่วงาหน่วยเต้าหน่วยแต่ง
 ไปปะหันใส่บ่าบ้านิลแดง เก็บมาหื้อลูกแบ่งหงส์หินเจ้าหน่อ
 เจ้าหงส์หินดีใจนักหนา ปีกเอาหน่วยบ่าบ้านิลแดงไป
 จะเอาบ่าบ้านิลแดงไปล่อ เล่นต่อกับหูก องค์กรจาย

บ่กองแจ้งมาเมื่อเจ้า กุมารห่อหน้าเจ้าก็มาดีใจ
 เปี้ยได้ดาบตีบสะหลีกัญจัย เตียวออกบ้านไปจะไปเล่นบ่าบ้านิล
 หกองค์ห่อหล้าหันเป็นบ่าบ้านิลล่อม ดึงปมไผ่ยอมหื้อเจ้าเล่นตอบต้า
 จ้ม.....

๑๘ช. มันเป็นของปล่อมเขาบ่ยอมหื้อเล่น หมูฮ่าเขาก็เจ้งเพราะมันเสียเปรียบกัน
 เจ้าหงส์หินเลยได้ต้าพนั้น จะเอาตัวประกันเดิมพันก็ได้
 ถ้าข้าชนะขอบ่าบ้านิลคำ ถ้าก้านพนั้นจะขอเป็นทาสใจ
 หมูหกจายเขาใครหัวเข้าใส่ แล้วยอมหื้อเจ้าได้ เล่นเอา

กุมารหงส์หินมีใจหิมนิวิริยะ เล่นไปเล่นมาเลยชนะหมูเขา
 เก็บเอานิลคำกำใส่กระเป่า หมูหกจายเลาเขาสู้บ่ได้
 หงส์หินห่อหล้าได้คำมาเต็มถง ลวดลาหกองค์กลับซงปอกว้าย
 จ้ม.....

- ๑๙ญ. มีอยู่วันหนึ่งองค์เจ้าหน่อฟ้า
หงส์หินหน่อห้ำจะลากลับหลัง
ว่าวันนี้ครบเจ็ดวันพอดี
มันมาเกิดตื้นตื้นต่ำใหญ่
ปากันเล่นบ่าบ่าปอดดีลาเล็กกัน
หมู่หกกุมารก็พึ่งห้ามเอาไว้
ว่าจะมียายักษ์สี่ผีฮ้าย
จะมายับกินมนุษย์ คนเดิน
- เจ้ากุมารน้อยได้ไซ้ตอบรับ
ก็ถึงบ้านเจ้าก็รีบเที่ยวเดิน
ยายักษ์ดำเขียวพึ่งเที่ยวมาหา
จิม....
- ๒๐ช. ส่วนเจ้าหงส์หินเจื้อยสิ่งหมีเล็บ
จิกดาบก็จ้อยออกมาไล่ฟัน
หันเป็นเป็นมนุษย์มนา
ผ่อยักษ์ผีพรายนอนตายกึ่งดึ่ง
เป็นคนใจเด็ดดิงปักลัวหยัง
ถูกคอยักษ์มารต่ายเหี้ยกึ่งดึ่ง
ยักษ์เฒ่าปารามันบ่ตันหมึง
เจ้าก็รีบปึง เมื่อมรณ
- บ่กองแจ้งมาเมื่อเจ้า
ปักเอาคำไปตีาพันรอน
หมู่หกคนหันแล้วจันปอดกใจ
จิม.....
- ๒๑ญ. บางคนก็มาหวันบางคนก็มากอด
หรือคิงมีกัถาหยังจา
เจ้ากุมารไซ้การจี้แจ้ง
บ่กองว่ายักษ์มันงอมเข้าใส่
ว่าดีคิงรอดเป็นเพราะอะหยังหา
ดียักษ์ปารามาคิงบ่ได้
ตะวาเมื่อแลงไปปะยักษ์ตัวใหญ่
ซำก็เอาดาบไล่ พันคอ
- บ่กองเขาได้ยีนเจ้าหงส์หินอู้
ถ้ามันมีแต่เฮไปผ่อกันบ่อ
ฮาตึงบ่เจื้อเพราะบ่หันกับตำ
จิม.....
- ชนลุกชูชู่อ้าปากก่อหวอ
ว่ายักษ์โดนตัดคอแต่กว่าอัน
คิงตัวเต้าหมายักษ์ตัวเต้าจ้าง

๒๒๕. บางคนก็ถอยบางคนก็สู้ ดวยกันเป็นหมู่ไปผ้อยักษ์ต่าย
บ่กองไปแผวหันยักซ์นอนหงาย หนึ่งขึ้นลายต่ายหันก่างต่าง
พ่องเอาไม้บูบหัวพอส่วยหัวแม่ตีน พ่องเต็กแกขึ้นของย่ายักษ์ขว้าง
ส่วนกุมารหกคนก็มาโยนกำจ้าง หื้อเจ้าหงส์หิน องค์กรจ่าย
- ห้ามบ่หื้อบอกห้ามบ่หื้ออู้ หื้อคนอื่นฮู้ว่าได้ผ้ายักษ์ต่าย
แล้วเอาดาบมาปาดเอาต๋บเอาไต๋ พ่องกักเอามือไปกลับป็อกเมื่อบ้าน
แล้วปากันไปทูลเจ้าป้อพญา ว่าหมู่ลูกได้ผ้ายักษ์ต่ายแล้วนั้น
จิม.....
๒๒๖. กุมารหกคนเขาจ้อโก่งความคิด หาว่าตัวมีฤทธิ์ได้ผ้ายักษ์ต่าย
ป้อพญาปู้ก็ชอบส্তুตใจ สั่งเสนาในเขาไปประกาศ
จะจัดงานรับขวัญเลื่อนบั้งติดกำ เพราะลูกข้านี้หาความสามารถ
ตั้งตำแหน่งหื้อเป็นจอมนักปราชญ์ ไอ่พวงฉลาด แก้มโก่ง
- แต่มานั่งเฉยฮื้อเป็นหามไปแห่ ดึงลูกดึงแม่ดวยกันเป็นโขยง
ผูกขวัญบายศรีมีดนตรีร่าวง จ้อยขอรำโขยงหกคนจิ้นฮู้
หาว่าเป็นคนเก่งได้ผ้ายักษ์ต่าย มั่นหน้าละอายนีกว่าไผ่ฮู้
จิม.....
๒๒๗. บ่กองเสร็จงานรับขวัญลูกแล้ว ต้นพระผ่านแผ้วก็คิดถึงความหลัง
ตื้อคมารตามหาจอมธรรม ลูกพวยักษ์มารลักไปแต่ก่อน
องค์กรบพิทนั่งคิดงน ฮ้องเอาจอมพลหกคนป็น้อง
หกกุมาราก็เข้ามานั่งพร้อม เลยฮู้เรื่องเดือดร้อน หื้อฟัง
- ว่าพระมารดาของป้อตื้อฮัก มาถูกหมู่ยักษ์เขาจับไปขัง
เพราะลูกหกคนเก่งกล้าสามานย์ ป้อจะหื้อไปติดตามเอาตัวแม่เฒ่า
หกคนได้ฟังนั่งอ้าปากก้อหวอ สิ้นน้ำลายลงคอปอแห่งฮ้าว ๆ
จิม.....

จ้อยคำว^๔

แต่งโดย พอลธร จิตตยา เลาคำ

ส่วนหกบุตรตำ	ชนคิงปอหลู้	บ่ชานกำจู	ตอบรับ
กำรจำเป้น	อยู่ในบังคับ	แล้วจากตีเฝ้า	มาลา
หกอองค์ป็น้อง	มาพร้อมปรึกษา	ว่าตายแล้วกา	เตียงแต่เป้นหมั่น
เอาน้ำหน้าเขา	มาเป้นเชื่อนชั้น	เมื่อไปพักพัน	ย่ายักษ์ ศีลมุสาวา
จุหล่ายลัก	กรรมบาปต้อง	ปามา	เฮาจุเป้นล้า
ข้าพระปิตตำ	จักขึ้นวาทา	ว่าใจเฮาฆ่า	
ว่าจักอายเขา	ปัจจาไฟรเฝ้า	บ่สมศักดิ์ดา	แพกย่าย
ก็ยั้งหัน	กับแควนซ้ำฮ้าย	ตายดาบหน้า	แควนดี
กุมารหนึ่งนั้น	ว่าอย่าตักชี	อ้ายเด็กมือดี	ยังมีอยู่หัน
พูกนี้ขับเขา	เขาจะแหมสอตตัน	กันหันมันมา	แถมนี้
เฮาปากันไป	บอกแหมมกล่าวจี	ไล่สินจ้าง	ปอแรง
หกปันเพิ่มหู้	อย่าอู้มันแข็ง	มันหันคำแดง	ล้างปอใครได้
มันหันคำแดง	ล้างปอใครได้		

^๔ จ้อยคำว เรื่อง เจ้าหงส์หิน

ทำนองเงี้ยว^{๑๑}

- ๑ช. หมู่เขตังหกได้ปึกเอาคำมาขอจ้างกุมารหื้อหกบันปล้ายร้อย.....
 ส่วนเจ้าหงส์หินยีนเสียงกล่าวถ้อย ว่าข้าห้องหน้อยขอไปปรึกษา
 แม่วิมาลาของตัวข้าเจ้า แล้ววันพุกเจ้าจะมาหื้อสัญญา
 นามเฒ่า พุกเจ้าจะปึกมา สัญญาคำตอบ
- กุมารปึกกลับคืนมา อู้หื้อมารดาแม่ฟังตลอด
 ว่าหกกุมารได้จ้างคำมอบ หื้อเป็นก่าตอบจ้างลูกเข้าป่า
 ดงไพร แม่ถามว่าจ้างไปเยี่ยะใด เขาจ้างลูกไปตีเมืองยักษ์ฝิ่บอบ
- ๒ช. หื้อไปตวยเอาแม่เฒ่าตีเมืองยักษ์ขุนหาเพราะเป็นแม่มารดาพญาป้อตัว....
 ส่วนสองตายายก็เป็นหมอตวยเก่า เปิดผ่อตำราเก่าตำมในหนังสือ
 ปู่ก็มาไล่ยามขัดตะกฤษ ไส่ปีเดือนเกิดผ่อลายดินลายมือ
 นือเจ้าแม่นือ ตำมปู่ผ่อลายมือ เจ้าจะได้มีใจค
- เจ้าก็กราบมารดาไหว้หาป้อพระอินทร์ แล้วซี้หงส์หินบินขึ้นโจดโจด
 แล้วร่อนบินลงตีต้นไม้โจค ตีหกกุมารตั้งทัพรออยู่
 บนดิน - เจ้าเป็นคนฉลาดผู้มีศาสตร์ศิลป์ แล้วเอาหงส์หินไปซ่อนไว้ก่อน
- ๓ช. กุมารตั้งหกยกทัพโยธาเดินเข้าดงหนามรรคคาป่าไม้.....
 เจ้าได้บอกหกคนป้ออาย หื้อไปอยู่ถ้ำตาน้ำวังใส
 กุมารหกคนยกกริพลไปก่อน ซี้มำกุญชรเดินจรกั้นไป
 นายแม่นาย ถึงแม่น้ำวังใส ซ้ำมไปปรอด
- ส่วนเจ้าหงส์หินเดินเข้าไปถาม ยังบ่ตันเก็งตางหยังมาพักจอด
 เขาว่าน้ำมันเล็กเยี่ยะใบเยี่ยะบอด ซ้ำมไปปรอดเพราะคนหลายหมู่
 แตก้า - ผ่อน้ำกว้างปอสุดเจ็นต้า ขอเจ้าน้องยาจ่วยซ้าได้ก่อ

^{๑๑} ขอเรื่อง เจ้าหงส์หิน (ทำนองเงี้ยว)

๔. ข้ามติ่งไปได้ป่ะมีขั้วมีขอนผ่องจกเข้ม้งก็ข้ามี่หลายล้า.....

แม่แต่ชวักยงปมี่ข้าม

อ้ายขอฮ่องจั้นจ่วยเป้นครึ่งตีสาม

เพราะว่าน้องเป็นคนเก่งกล้า

ปอจ๋วยตุ๋ข้าปีเขาสักกำ

กำเจ้าแม่กำ ส่วนเจ้ากุมาร

ก็ฮึบกำแล่วกำ

เจ้าก็กลับมาตีชื่อนหงส์หิน

แล้วชี้เหาะบินหายไปสองหน้า

หมุดตักคนแหงนขึ้นผ่อฟ้า

ห็นกุมารหน่อหล้าว่าเป็นผู้วิเศษ

นารี - เป็งมันฬายักซ์ต่ายเป่หนี

เพราะมันมีฤทธิ์เต^๗จะกล้า^๘เก่ง

๕๕. เจ้ากุ่มารหน้อยขึ้นขี่หงส์หินเหาะซานบินขึ้นไปบนฟ้า.....

หั้นปราสาทหอจัยเรียงรายสองหน้า

กุมารใจกล้าซัดตาเลงหัน

๗ เลย์จกหงส์หินบินลงปราสาท

หัตถ์ชนาฏสาวน้อยคนงาม

คำแม่คำ พจนานุกรมเข้าขวาง

ว่าเห้ย...ไผ่กินแน่

เจ้ากุมารก็ยกมือไหว้สา

ชำนาญการพิเศษ

ท่านใจข้ามาเซาะหาองค์แม่

ตีหม้อยักษ์ชาล็กเอามาซ่อน

ทำไม - กล่าวกับพญายักษ์จ้าววัสวะโร

ดีแป้นใหญ่แป้นโตแกยักซ์ตั้งหมู

๖. ฝ่ายพยานักษ์หันกงจักรบหลังตี้นเลยเจิญเจ้าหงส์หินขึ้นมากินน้ำ.....

พญายักษ์ฮู้ว่าเป้นต๋นบุญกำ

คนธรรมดาหนึ่งคนมาถึง

แล้วยกลูกสาวจอมขี้เกียจ

ห่อเป้นเตวี่กู่เจ้าต๋นบุญ

จัดพิธีบายศรีสู่ขวัญ

หือเจ้าต๋นบุญชะกุลเจือหน่อ

จัดอภิเษกบายศรีสู่ขวัญ

ตามพิธีกรรมเกยทำทุกข้อ

สองเจ้าสุขสรรค์กอดหัวนัยอกลื้อ

เวลาบ่ปอหาความสุขบ่ตันอิม

คีนเดี่ยว - จะลาเมียฮักก็ดอกเป็นเปลว

เหมือนเป็นโดดลงเหวก็ดยากจะจาก

๗๗. แล้วปากันไปกราบป่อยักษ์พญาว่าลูกจะขอลาก่อนหน้อ.....
 ก่ารงหน้ายังมีเป้อเลื้อ เพราะได้รับคำสั่งกำบัญชาการ
 จะได้ไปตวยเซาะหาแม่เฒ่า เป็นพระแม่เจ้าของพระภูบาล
 ก่าแม่ก่า เสร็จจรงาน ลูกจะกลับมาใหม่
- มุขขดีมีแต่น้ำตา ผัวฮักจะลาไปไกลบ่ใกล้
 ผากจูบอ้าลาตึงแก้มขวาแก้มซ้าย ยกมือบายบายก่อนจะไปจาก
 โนมยง - เจ้ากุมารหน้อยก้อยขึ้นขี่หงส์ ข้ามเขาข้ามดงหลายไมล์หลายโยด
๗๘. เจ้าขี่หงส์ลัดป่าไผ่ดงเหลื่องฮอดมาถึงเมืองกุมภกันท์ท่านต้า.....
 ซ่อนหงส์ผาแอบมาลักเข้า สดสอดรอดเข้าขึ้นบนปราสาทขวาง
 หันจุละกันธาลูกสาวพญาักษ์ ลังดูหน้าฮักกว้างเสาร์เลางาม
 ก่าเจ้าแม่ก่า ป่กองซัดต้าหัน ใจหวั่นวบบ
- เจ้าเมายืนโงยงเพราะเมฆหลงความงาม ซ้ำพญากุมภกันท์ผู้เรืองอำนาจ
 ว่ามึงเป็นไผทำไมบังอาจ ลักขึ้นปราสาทมาลูบคมมเหลียม
 ของจริง - โอ้มนุษย์นี้บ่อกจะหักคอกัน ผ่อยักษ์ทมิฬมันลอลิ้นปลิ้นปาก
๗๙. ว่าข้านี้และเป็นลูกตัวตะกั่วบ่ใจหน่อต้นบุญตึงบ่ผดมาแผ.....
 ข้าผ่านดงลิงเลื้อสิงห์จรเข้ ผดมาถึงแผเพราะมีธุระการ
 ข้าเป็นหน่อเนื้อลูกเจ้ากษัตริย์ มาตวยหาแม่เฒ่าตี้ยักษ์ลักเมินนาน
 ก่าเจ้าแม่ก่า ขออภิวาตัง ท่านกุมภกันท์เจ้าป่อ
- พญากุมภกันท์หันใส่หลังปาธานี ฮู้ว่าจอมสะหลี่มีฤทธิ์แต่น้อ
 เลยได้ไซการเสียงหวานอ้อล้อ ลวดยกมือยอไหว้สาหน้อมกราบ
 วันทา - ปราสาทหลังนี้เป็นต้อยู่บุตรต้า จุละกันธาลูกข้าพักอยู่

๑๐ญ. เจ้าชัฒตาหันจุละกันธาก็มีใจสีเนหาเงินล้ำ.....

ผิวพรรณวรรณะงามตั้งเป็นปิ่น
เพราะเป็นบุบเพเนื้อคู่ของเก่า
นาเจ้าแม่หนา กุมภัทพ์พญา

กุมารหน่อจันได้หันกับตา
ได้ปะน้องเหน้าจุละกันธา
เลยยกหื้อเป็นเนื้อคู่

กำนันกุมภัทพ์พยศ
แล้วป่าวประกาศหื้อยักทราบฮู้

ฮ้องจุละกันธาลูกสาวมาฮู้
ฆ่าควายฆ่าหมูจัดงานอภิเษก
จุละกันธาเลยเข้าวิวาห์แต่ง

แต่กา - ธิดาตัวก็มีสีเนหา

๑๑ช. แต่งเสร็จแล้วบอส่งเข้าหอสวรรค์สองเจ้าฮักกันกอดหัวนพักเพื่อ.....

แก้มกายแก้มเนื้อติดเนื้อ
สองเมียผิวเมหาหน้าสนุก
วันเจ้าปู้วัน จันฟ้าเริ่มสง

สองเจ้าหน่อเจื้อบงีบหลับฝัน
มีแต่ความสุขสดชื่นนรินทร์
แจ่มมาวันใหม่

เจ้าได้ฮู้เสียฮักจุละกันธา
ไปเซาะแม่เฒ่าตีพวงยักฮ้าย

ปี้จะได้ขอลาเสียฮักของฮ้าย
ลักมาไว้บู้มีไหนแน่

แตงก่า - จะได้พรากปัดเมียฮักเตรียมขวัญ

เสร็จธุระการจะปี้กมาใหม่

๑๒ญ. อยู่ด้วยกันคืนเดียวปี้จะมาจากไปสุดแสนอาลัยเงินล้ำ.....

เพราะความจำเป็นมาเต่งหนีบกั้น
จุละกันธาน้ำตานองอาบ
หน้าแม่นัว อาลัยหาผิว

เพราะเป็นคำสั่งพระเจ้าเหนือหัว
ผิวฮักจะจากโคกเศร้าหมองมัว
เกยหน้านอนกล่อม

ปลอบใจเสียแปงแล้วจู้แซนกัน
แล้วจูบแก้มเมียจุละกันธาน้อง

ไปลาบอกุมภัทพ์ตาวันปอย่อน
แล้วขี่หงส์ฮ่อนบินเข้าในป่า
เจ้าขี่หงส์ฮอยจันลับเขาใหญ่

ดงดอย - เขาแหงนผ่อฟ้าบ่ยอมล่าถอย

๑๓๗. ได้จากเมียฮักจุลละกันธาซี้หงส์เซาะหาแม่เฒ่าเขานั้น.....

ผ่านป่าผ่านดงดอยสูงเกิดกัน

เลยจึกหงส์ลงไกลตื่นปราสาท

หาเจ้าแม่เฒ่า งามเหมือนเตวดา

หันปราสาทตั้งเรียงติดดอยผา

สายต่าเจ้าก็พาตหันสะหลี่จันตา

เจ้าเลยฮักก็วไล

ตกตะลึงเมื่อหันจันตา

ป้อยักฮ้อนมาโดดเข้าขวางไว้

แต่กา - แหยมมนุษย์จ้งไรมึงลูกไหนมา

นึกว่าเตวดาลงมาต่าได้

ถ้ากระบองไม้แล้วจี้หน้าว่า

บังอาจนักหนาขึ้นมาหอบปราสาท

๑๔๗. ถึงข้าเป็นมนุษย์ก็บริสุทธิ์เหลือหลายจำดีเจื้อวคี่ไซ้ข้าก็เป็นหน่อต้าว.....

ข้ามีธูระมาเซาะหาแม่เฒ่า

หันเบื่องบาตามีกำกักร

ได้ฟังเจ้าอุตื้นมือปอเย็น

อนุนั้นเล่าก็เลยคิดอย่าเก่ง

ท่านพญายักษ์ยืนผ่อเย็นเล็ง

เลยฮู้ว่าเป็นต้นบุญเจ้าหน่อ

เลยขอยกสะหลี่จันตา

เพราะบุญสมปานร่วมกันสร้างก่อ

แต่กา - ปาวบอกหมุ่ยักษ์มากันแน่นหนา

หื้อเป็นชายาฝากหื้อเจ้าผ่อ

อนุนาป้อจัดพิธีอภิเษก

ยกสะหลี่จันตาหื้อเป็นเมียแต่ง

๑๕๗. พอแต่งงานแล้วเป็นผัวแก้วเมียขวัญได้อยู่ด้วยกันคืนเดียวเหี้ยแต่.....

ม่อนขอเล่าขานตำก่าแก้ว

ตื่นเจ้ามาบอกลาเมียฮัก

นายเจ้าปี่นาย เสร็จธุระจะขจี้

จะแต่บ่แต่ฟังหื้อเข้าใจ

ขอยอดที่รักปล่อยข้าไป

ปี่กรวยดีเก่า

เพราะเป็นกำลั้งป้อเจ้าพญา

แล้วลวดไปลาอนุนาป้อต้าว

หนอนาย - เมืองยักษ์ฝึดยังอยู่แถมไกล

หื้อไปเซาะหา มารดาแม่เฒ่า

พญายักษ์เฒ่าเลยจี้ตางบอก

หื้อลูกริบไปยังไกลป้อโยช

๑๖ญ. ป้อแนะบอกจีเจ้าซี้หงส์ผาโปกมือลาจันตานาญน้อง.....

แสงสุริยัน ต้าวันเริ่มฮ้อน

เจ้าซี้หงส์ร้อนลัดข้ามดอยสูง

บางเตือกก็พักลงตำปงป่าหญ้า

หันสัตว์สอดล่าไก่ฟ้านกยูง

นุญเจ้าแม่ทุ่ง หน่อเจ้าต้นบุญ

พักแรงแย้งเล่า

แล้วซี้หงส์ลัดถึงเมืองยักษ์ผีพราย

ผ่อไปตั้งไต่บ่หันไผอยู่เฝ้า

หันกระดูกสัตว์ตายกองใหม่กองเก่า

สาบก่ล้นสัตว์เนาตั้งปอจะแตก

แถมกำ - หันใส่แม่เฒ่าหนึ่งเฝ้าอยู่ป้าง

เจ้าเลยเข้าไปถามได้ความฮู้เรื่อง

๑๗ช. ว่าหลานนี้และจื่อว่าหงส์หินลูกพระเจ้าแผ่นดินหน่อต้า.....

อยู่เมืองพาราณสีนั้นเล่า

องค์พระป้อเจ้าใจมาตวยหา

พระชนนีอันเป็นแม่เฒ่า

ถูกยักษ์ใจใส่ไปลักเอามา

นาเจ้าแม่หนา ต่อนั้นเป็นเวลา

ตี้ยักษ์สาบอยู่

แม่เฒ่าก็เล่าเรื่องราวเป็นมี

ผ่านมาชาวป้อแม่จะฮู้

ตั้งแต่ยักษ์ลักเอาเล่าหื้อเจ้าฮู้

ต่างคนต่างฮู้เรื่องหลังเรื่องเก่า

ความจริง - แล้วฮู้แม่เฒ่าขึ้นซี้หงส์หิน

เหาะชานบินขึ้นบนอากาศ

๑๘ญ. ผ่อหมู่ยักษ์ผีดิบไล่ติดตวยไปเจ้าเอาดาบก็ญจยัตต์คอขวางทั้ง.....

หมู่ยักษ์ผีดิบลัมต่ายเกลือกกลิ้ง

ปากันด้าวดินตกลงเป็นสาย

ตัวหนึ่งต่ายหนึ่งไล่จี้ก

เจ้าเอาดาบแกว่งปัดยักร่วงตกไป

นายแม่นาย จันยักษ์ผีพราย

ต่ายเลี้ยงตึงหมู่เหล่า

เจ้าซี้หงส์ชวามาปราสาทจันตา

แล้วเอ็นฮ้องหาจันตาหน่อหน้า

เรื่องฮ้อนถึงพระอินทรป้อต้า

เนรมิตปราสาทลอยขึ้นอากาศ

ตวยมา - ถึงเมื่อยคนที่สองก็เอ็นฮ้องหา

ปราสาทจุละกันธาก็ลอยมาตวยเป็น

๑๙๕. ด้วยอำนาจบุญปารมีปราสาทมุกขวิจิตรก็ลอยขึ้นสู่ฟ้า.....

ด้วยแรงอธิฐานได้ติดตามन्ह่อหล้า

หือสามเมียฮักรออยู่ฝั่งนี้

นายแม่ นาย ถึงต้นดหมาย

จนมาถึงต้นน้ำตาจุดต้นดหมาย

เอาแม่เต๋มาขึ้นขี่หงส์หินบินไป

หกกุมารถ้าอยู่

เมื่อเขาได้แม่เต๋าสมาความประสงค์

กำหอกกำซ้อหงอมเข้าเป็นหมู!

นารี - เจ้าเลยเสียชีวิตดับจิตเป่หนี

หมุ่มหกซี้โกงตึงบจำบอู้

เจ้าบัตินได้สู้ป้องกันตัวเก่า

เพราะพวกเธอเข้าใจวิธีหมาหมุ่

๒๐ญ. ส่วนสามเมียฮักรอถ้าบ่ไหวติดตามตวยไปหันผัวต่ายแจ๋น้ำ.....

ปากันตกใจดวงทั้นสะลึ่ง

มุกขวิดีเป็นคนที่คิดได้

นางเจ้าแม่ขา ขออินพรหมเตวา

ปากันหุยขึ้นตั้งเป็นหน้าหูหน้าตา

เลยยกมือขึ้นไหว้หาเตวดา

จួយผัวข้าพ้อง

ฮั่นถึงต๋องของตัวพระอินทร์

ส่องญาณตีบมาหันบุตรดำเตือตร้อน

งามเลา - จะมาสองใจนางนึ่งสามเถา

เมื่อก่อนเกยนี้มันน้ำแข็งก้องดัง

เลยตะแหลงเป็นคนบ่าวหน้อยรูปหล่อ

ว่าจะมีใจเมาใครเอาตัวใหม่

จ้อย^{๑๑}

แต่งโดย พอลธร จิตต เชาว์

กันธานาฏน้อง	กอดเอาหัตถา	สะหลีจันตา	กอดพระบาทเจ้า
มุกขดี	หอบองค์หน่อเหน้า	แนบกับอกนาง	นาฏไท้
ว่าโอ้ยตุ้ซัง	ลัดตงป่าไม้	หลายโยชกำ	ตวยมา
หมายเป้งบาทตัว	เป็นสามีก่า	ข้ามรณามิ่งม้วย	คว่ำหน้า
มาละตังสาม	หมู่จุมต้นซ้ำ	กลางดงไพร	ป่าไม้
หนีจากปิดตำ	บ้านเมืองขวางไว้	เพราะความฮักเจ้า	ตวยมา
โอ้ยเจ้าที่รัก	มานอนหลับตำ	มาละชាយ	สามญิงซ้ำเจ้า

(ทำนองเงี้ยวเสเลเมา)

๒๑ข. พระอินทร์มาล่อลวงผ่อตูใจสามนางไล่ไปบ่สนใจแถมซ้ำ.....

ตะแหลงเป็นยักษ์เฒ่าเข้ามาแถมครั้ง
สามเมียแปงบ่ยอมหื้อได้
นิลเจ้าแม่นิล กำนันพระอินทร์
มาขอชากศพะจะเอาชบเกี่ยวกัน
กอดศพผัวให้เกลือกกลิ้งฝุ่นดิน
เลยยาพื้นคีนซีฟ

ปากันกราบขมาป้อเจ้าองค์อินทร์
ด้วยบุญกุศลสร้างในอดีต
แต่ก่า - ปาเอาเมียฮักมาราบไหว้สา
แล้วปาสามนางญิงปักบ้านเรีวريب
ปีกรอดมาหามารดาเจ้าแม่
องค์วิมามารดาเจ้าแม่

๒๒ญ. ย้อนมาถึงเมืองปารณสีเขาได้จัดพิธีรับขวัญลูกตัว.....

ว่าหุกุมารไปตวยเอาแม่เฒ่า
ส่วนองค์แม่เฒ่าบ่กินเข้ากินน้ำ
แม่เฒ่าได้เล่าหื้อตัวพญา
พญาป้อตัวดีใจนักหนา
หลานรักคนนั้นเป็นจาไดบ่มา
ว่าคนเอาแม่มาหมั้นบ่ใจ

ป้อพญาก็งิดใจนักหนา
สั่งหื้อตะหารแบ่งหอพลับปลาไว้
แต่ก่า - หื้อแม่เฒ่าขึ้นนั่งบนหอพลับปลา
มันเป็นลูกไผ่จาสั่งเก่งแต่บ่
ตัดฮิมประตูเมืองตีคนเตียวเข้าออก
ถ้าหลานหน้อยเข้ามาจะได้หันถี้ ๗

^{๑๑} จ้อยคำว เจ้าหงส์หิน และซอทำนองเงี้ยว

๒๓๕. เจ้ากุมารน้อยไปแอ่วกอยงานแม่เฒ่าซัดตำหันฟังกวักมือฮ้อง.....

คนดังหลายเหลียวไปผ่อซ้อง

แม่เฒ่าก็ฮ้องหือหลานเข้าไปหา

แม่เฒ่าฟังอมเข้ากอด

ว่าดีแม่ได้รอดเพราะคนนี้นะ

นาแม่เนา ป้อพญา

ก็ชักใช้หลายอย่าง

ว่าข้าเป็นลูกในท้องของแม่วิมาลา

ดีท่านป้อพญาได้ไล่กลับบ้าน

ตอนตีแม่เกิดตูซำนั้น

ถูกหมู่เมียน้อยเอาลูกหมามาเปลี่ยน

ความจริง - พอลูกเกิดแล้วเอาขว้างลงดิน

แต่ป้อพระอินทร์มารับไปก่อน

๒๔๖. พญาได้ทราบฮู้เล่าหุบายของเมียน้อยดังหลายตั้งปล่ายฮอดเก้า.....

ว่าตอนแรกตีลูกข่ายักษ์เฒ่า

เขาเอาคำมาจ้างบ่หือบอกไผกัน

ตอนตีไปเอาแม่เฒ่าเมืองยักษ์

หมู่เขาก็ก๊วกทัฟไปตีกิ่งตาง

กำแม่กำ พญาได้ฟัง

ดินมือจันป้อสัน

พวกนางตั้งหกดกกฎบฏบัลลัง

ท่านเลยสั่งประหารตัดคอฆ่าขว้าง

เปื้อบหือได้เปิ่นเยี่ยงอย่าง

ตัดหัวเสียบประจานตั้งแม่ตึงลูก

ความจริง - ป้อพญาขอโทษลูกรักหงส์หิน

เมื่อทุกอย่างความจริงมันได้ถูกเปิด

๒๕๗. หมู่นางตั้งหกดกกฎประหารเขาได้ตายส่ายกรรมดีทำกับเป็นไว้.....

กรรม ๆ เวร ๆ มาสะเต็นตอบส่าย

ไม้สูงเหลือไม้จ่างหักเปื้อลมฝน

นิสัยฝึบอบเป็นคนรอบจัด

ใจมันเปิ่นสัตว์อยู่ในร่างคน

หนเจ้าปิ่น กรรมสะแ้วมาโดน

เลยบ่มีหยังจ่วย

กรรมนี้มีจริงเหมือนเอาหินขว้างฝา

มันจ่างสะเต็นมาถูกตัวแถมด้วย

อนาคตความหวังจะพังมอดม้วย

ได้ก่าคางโอย ๆ หมดอาลัยตายยาก

แถมกำ - คนบ่กลัวบาปฟ้าจะสาบลงสรรพ

ขึ้นสูงมันตกดังกำโบราณตั้งว่า

๒๖ญ. พญาป้อตัวหนึ่งเศร้าโศกาคิดถึงวิมาลาเมียฮักนาฏน้อง.....

เพราะพวกใจสัตว์ทำหื้อเตื่อตร้อน

เขาก็ได้ตายย่อนเพราะความริษยา

ว่าวันพูกนี้ป้อจะไปรับ

แล้วสั่งทหารห้ำหั่นทัพโยธา

นาแม่เนา จะไปรับชายา

หื้อปึกมาเหมือนเก่า

สั่งหื้อประดับด้วยจ่อจ้างตุงใจ

ติดประทีปโคมไฟหนทางออกเข้า

จ้างพรายสะตอตาบงอของ้าว

สั่งอำมาตย์ผู้เฒ่าเป็นคนตบแต่ง

แต่กา - หื้อเตรียมขันดอกขันเงินใบหนา

ไปฮับวิมาลาแม่มาแถมใหม่

๒๗ช. จะขอกล่าวถึงแม่วิมาลาอยู่กับยายและตาก็สบายใจล้ำ.....

กำลังนั่งอุ้สามสะไภ้นบ้าน

หันขวบนมาจ้างเข้าบ้านเป็นสาย

หันตะหารเดินเข้าบ้านลึกลึก

ใจสันตึกตึกปฐูว่าเรื่องอันใด

นายแม่นาย ออกลั่นขวัญหาย

นึกว่าไผมาไล่

ฝ่ายตั้งอำมาตย์และเสนา

ยกเอาขันเงินมาน้อมสากราบไหว้

จอทรงพระเจริญแล้วขอเจริญแม่ไท้

ปึกเข้าไปอยู่วังเหมือนเก่า

แต่นา - นางเลยสั่งย่อนไปบอกป้อพญา

ว่าเฮาเกิดลูกเป็นหมาบ่ยอมปึกเต็ดขาด

๒๘ญ. ป้อพญาท่านก็มาหนักใจเลยขอเป้งองค์จายกุมารหน่อเนื้อ.....

ลูกเหยลูกจ่วยป้อแถมสักเตื่อ

ไปอ้อนวนอนแม่ท่านคงหันใจ

จัดขบวนจ้างจัดขบวนม้า

มารับวิมาลาพร้อมกับตายาย

เจ้ามาราบน้อมอ้อนวนอนสายใจ

ขอแม่อภัยหื้อบิดาท่าน

พญาก็มาขอฮับผิตโดยดี

ว่าต่อไปนึบหื้อมืออย่างอื่น

ขอป้ออภัยยกไต่ขสักรั้ง

นางเลยรับขันเพราะหันแก้ลูก

กานาย - ขึ้นขี่หลังจ้างพร้อมกับตายาย

ตึงเมียเก่าเมียปล่ายตวยกันเป็นหมู่

จนนิยายค่าธรรมคำขอ
บริษัทพีเอ็นได้คิดเริ่มแก้
แถมกำ - สวัสดิ์ศรีรับโอกาสหน้าปะกัน
สิบนิ้วจะขอยอมมือใส่เกล้า
ผลงานสร้างสรรค์และมีคุณภาพ
จากนิยายธรรมค่าธรรมคำขอเรื่องใหม่

ขอเรื่อง กำกาดำ^{๑๒}

แต่งโดย พ่อครูอินตา เลาคำ : ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๙

(ทำนองตั้งเจียงใหม่)

หลอน.....

สิบนิ้วขอยกมือสา

ครูบาอาจารย์ผู้สืบสานต่อ

เนื้อเจ้า

เอวังเมส্তুตั้ง

เรื่องกำกาดำตื้ออกรรมพระเจ้า

จินตาคำผมนำมาอยู่

เพื่อเป็นกำสืบทอดตำนานกำซอ

แล้วจะจวนเอาท่านดังหลาย.....มาต่อม

ก่อนตื้อจะซอจะขอยกมือรับ

มืออยู่เมืองหนึ่งจื้อพรหมตัตนคร

จื้อว่าพญาอะจักราชภูบาล

ประชานบ้านเมืองรุ่งเรืองทั่วหล้า

ด้วยเดชมหาอำนาจ

ศัตรูไพร่ฟ้าป่กักรุกราน

ด้วยเดชพระบารมีองค์เจ้าป้อ

อหังวันตากุลแม่กุลป้อ

ก่อนตื้อจะซอจะขอกกราบไหว้สา...

ขอเจริญท่านพึงนิยายธรรมบ่เก่า

จะได้เริ่มเกล้าเป็นกำซอ

บ่ใจอวดอยู่เป็นคนหัวหมอ

ลองฟังผ่อลอป้อเฒ่าแม่อยู่

จะเก็บกำร้อยรัตบั๋งคับไปตำมกร

มืองค์พระภูธรได้ปกครองไพร่ฟ้า

เสวยสถานแต่คำอาจอ้า

ปกครองไพร่ฟ้า โดยธรรม

ชาวประชาราษฎร์ก็เก่งข้าม

อยู่สุขจื๋นบ้านเหมือนกันทั่วหน้า

นี้และนอฟ้าและนา

^{๑๒} ขอเรื่อง กำกาดำ ทำนองตั้งเจียงใหม่

นายมอญ

ป้อพระยาอจิกราช
ท่านยังมีราชเตวี
กู่บาระมีปี่มิตกต่ำ

ผู้มีอำนาจรุ่งเรืองศักดิ์ศรี
สองจอมสะหลีตึงหลวงตึงหน้อย
นี้และนอกก้อยและหนา

นาย

เมียคนเก่าจื่อจันตาเตวี
สมกับตำแหน่งดีเป็นเมียเก่า

หุ่่งนามโสภิรมีไผเต้า
กู่พระจอมเหง้าป้อต้าวทรงศรี

เจ้าเฮี้ย

เตวีถ้วนสองนั้นนา
ได้รับตำแหน่งเป็นเตวีฝ่ายซ้าย
อยู่ตวยกันสองคนปี่น้อง
แต่ว่าสองเตวีปี่บุตรต่ำ
พญาเอจิกะราชจอมพล
ป้อเจ้าเพราะอายุก็เฒ่า.....ตั้งวัน

ก็มีวรรณโสภาเหลือกินเหลือใจ
มีจื่อว่าแม่สิงครา
บ่เกยเตื่อตร้อนและมีปัญหา
ไว้สืบสกุลณาแดนพญาป้อต้าว
มีความกั้วนอัดอันตันใจ

รับจะปู

ฝ่ายตั้งหมู่เสนาอำมาตย์
ปากันหม่อมกัมบังคมขมา
ขอพระบุญเรืองฟุ้งขุนเคืองโกธา

ได้ป่าเอากันเข้ามากราบไหว้สา
ขอเดชะไว้สาองค์พระบาทเจ้า
ผู้ข้าขอเบิกษาองค์พระบาทต้าว

จิม.....

ญ๑. ส่วนป้อพระยาอะจิกะราช
ท่านเสนาอำมาตย์มีเรื่องสั่งจา
ฝ่ายตั้งอมาตย์ได้กราบคารวะ
ตั้งวันนั้นนางศัพญาป้อต้าว

ต้นเรื่องอำนาจก็มีปิยะวาจำ
ดีจะได้มาปรึกษาว่ากล่าว
ว่าขอเดชะพระอาณามิพันเกล้า
สั่งปี่มีลูกเต้า แดนเมือง

ผู้ข้าตั้งหลายเป็นห่วงอนาคต
มาปกครองสืบบ้านแดนเมือง
พญาป้อต้าวรับเอาปัญหา

พระปี่มีโอรสมาสืบแต่คำเหลืออง
กลัวเป็นการชุนเคืองบ้านเมืองวันหน้า
เลยสั่งสองฉายาหื้อเข้ามาบ่จำ

- ช๒. บำกอสองเตวีจ้อมสเหลี่มานั่ง
องค์ภูวณัยก็ได้ใช้ตำมกอง
ตั้งแต่นั้นหื้อเตวีตั้งสอง
อย่าทำอกุศลดีเป็นบาปกล้า
- มาตามคำสั่งพระราชได้สนอง
ว่าเตวีตั้งสองจูงพังเราว่า
อยู่ตำมครรลองจำศีลแปดห้า
จำศีลแปดห้า งามดี
- เอาลิษาบทศีลหมดบ้ำ
ตั้งสัจจะและปาระมี
จะอธิฐานขอยังบุตรดำ
- หื้อผาณะนาเอายังบุตรดี
ฝ่ายสองเตวีก็รับกำใส่เกล้า
เอาไว้สืบบรรณาต่อยังป้อดำ
- ญ๓. ต่อจากนั้นมาสองชายาบริพัตร
ตั้งสัจจบ่อหื้อมีมลทิน
ไหว้ตั้งคุตนาคนาคา
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์อำนาจ
- ก็มาปฏิบัติสมาทานถือศีล
สององค์หญิงปฏิบัติบ่ขาด
เตวบุตรเตวดาตันอินตาธิราช
ไหว้ตั้งจ้อมปราษฎ์ องค์อินทร์
- สองหน่อเตวีมีใจสะอาด
อธิฐานขอลูกเต้ากับตัวอัมรินทร์
นางเอาดอกไม้มานั่งไหว้ผาณา
- บ่หื้อได้ขาดสมาธถือศีล
เอาไว้สืบสายสินธุมินทรป้อเจ้า
จันฮ้อนถึงเตวองค์พระราชตัว
- ช๔. ส่วนพญาอินทร์อัมรินทร์เจ้าฟ้า
ต้นฮักษาห้องต้องจักรวาล
แต่นหินศิลาอาสน์บัณฑุกัม
ตัวก็ส่องทิพย์เนตรสองข้าง
- อันกินแหล่งหล้าอยู่สองสวรรค
อยู่ที่พิภพวิมานสวรรคอาจอ้าง
เกิดอัศจรรย์มาแข่งกระด้าง
จะเป็นเพราะเหตุ ไฉน
- ตัวก็ได้ส่องด้วยญาณทิพย์สองเนตร องค์ตัวสังเกตเห็นหน่อตุ๊กช่า
เห็นจันตะเตวีองค์ศรีราชา
นางได้ไหว้สาภาวนาถือศีล
- มีเจตนาขอยังลูกเต้า
ขอป้อพระอินทร์ตั้งวันคำเจ้า

- ญ๕. ฝ่ายพญาอินทร์ต้นมีศิลป์วิสุทธิ
ว่าหือลงไปเกิดอยู่ในโลกา
เพราะเป็นหน่อโพธิสัตตัง
ท่านก็ได้จุติจากสถานจันฟ้า
จึงเรียกเตวบุตรจือมาริสา
เมืองมธุสาแผ่นดินโลกหล้า
เพื่อไปสร้างสมปานหือมันแกกกล้า
ลงสู่โลกหล้า เมืองคน
- เมื่อได้เสด็จลงจากจันฟ้า
ในขณะนั้นต้องฟ้ามีตมน
หน่อแก้วประเสริฐจะมาเป็นคน
จะมาอ่วยหน้าเอาประสนธิ
อากาศหมუნพวครางสนั่นก้อง
เอาปฐิสนธิเข้าสู่ในต้อง
- ช๖. ส่วนจันต๊ะเตวียามรวายถึไกลรู้
ฝันว่าดวงซัดต่าฤกษ์เกิดแสงเรืองงาม
ลักกาก็มีก้อนเมฆมาบัง
ก้อนเมฆมาบังปิดทัวแหล่งหล้า
นอนอยู่ในมุ้งเกิดนิมิตรฝัน
มีดวงพระจันส่องแสงเจิดจ้า
บ่หันแสงพระจันมืดดำทัวฟ้า
ต้องฟ้าก็มีต มัวดำ
- เมื่อต้องฟ้ามัวดำมืดมืด
แถมลักก่าหนึ่งเกิดมีสีสรรค
นางสะดุ้งตื่นขึ้นหลับจือลักก่า
เกิดอิทธิฤทธิ์ในนิมิตกำผัน
แสงพระจันเกิดใสส่องแจ่ง
นึ่งก็ตหาความฝันเกิดมีความสะแม้ง
- ญ๗. พอตื่นเจ้าแจ้งมาไปไหว้สาผ่าบาท
แก้ต้นพญาอจิกราชภูบาล
ตัวท่านจึงบอกแก่องค์พระชಾಯา
เพราะนางจะได้บุตรต่าลูกเต้า
ไม่เล่าเรื่องประหลาดในนิมิตกำผัน
มาทบทวนกำผันเมียวัญแห่งเจ้า
ตั้นางฝันมาขออย่าโคกเศร้า
จะสืบต่อเป็นเจ้า แตนเมือง
- พญาป้อตัวก็มีใจอันประเสริฐ
ฝ่ายสิงคิราเมียน้อยมาชุ่นเคื่อง
นางเกิดมีจิตใฝ่ริษยา
ว่าลูกตี่จะเกิดจะเป็นหน่อบุญเปื่อง
ในมะโนเนืองเหมือนไฟเอาไหม้
พังเล่นไปหาละกะเสนาป้อไท้

- ช๔. ฝ่ายกำละกะเสนาผู้เฒ่า
สองป้อลูกนีสัยสันตาร
คิดจะกำจัดจันตะเตวี
แต่งไปตีสนิทองคำพระแม่ไท้
ฟังลิตีราลูกเต้ามาเล่าเหตุการณ์
คิดวางแผนกำรสันตารบาปใบ้
อัคคะมเหสีท้อหนี่จันได้
แต่งแบ่งหน้าไหน ทำเกย
- ปู่เฒ่าก็ลักเอาห้อยยาพิษ
แล้วก็ฟังเป้นโก่งโก๊ะโก่งโกย
หาว่าจันตะเตวีคิดปดืช่อโกง
ใส่ในกระตึกหม้อน้ำเสวย
ไปกราบทูลสาพญาท่านเจ้า
หวังจะปิงพระชนม้องค์พระบาทเต้าว
- ญ๔. ว่านางจะปิงพระชนม้องค์พระบาทเต้าว
หาว่านางจันตะเตวี
ลูกอยู่ในต้อบปใจของพระองค์คำ
ลงมาสมสู่คับหม่อจ้าม้า
กำละกะปู่เฒ่ายังได้เล่าเสียดสี
เป้นคนกาละกัณีนีสัยถ้อยจ้า
มันแอบสั้มพันธักกับพวกซี้ข้า
ไผ่ก็ติงว่า หลายนคน
- ส่วนพญาอจิกะราชเจ้าฟ้า
ฟังเสนาเฒ่ามาถวายเป็นคัม
หื้อสูไปจับนางกำละกัณีนี
เลียดป้อขึ้นหน้าเต้นโหงง
ป่นีกว่าองค์จะชั่วช้าบ้าใบ้
เอาไปปล่อยดงรีเถื่อนถ้ำป่าไม้
- ช๑๐. จันตะเตวีแม่ก็มาต่ำก้อย
เป้นวิบากกรรมมอหยังมาบรรดล
ขับไล่ออกจากปราสาทเวียงวัง
ยามตกต่ำจันปมีคนมาผ่อ
ตุ๊กโคกสร้อยในหัวใจตัน
เต้าวได้มาฟังกำคนสนล่อ
เขาหยังมาทำใจดำขึ้นซ้อ
ถูกเป้นแตกย้อ ใส่ความ
- จันตะเตวีนางสีต้าให้
ตุ๊กช่อน้องช้อนอุ้มต้องปามาร
เลื้อผ้าปู้ดขาดหวากหน้าหวากหลัง
ถูกเป้นขับไล่เข้าป่าดงกำ
เป้นวิบากกรรมมอหยังตอบส้าย
ถูกก้งหนามหนั้เก๊ะหวั่นจ้องไว้

- ญ๑๑. แสงสุริยามาลับป้ายไม้
เดือนมีดสลัวอยู่ตัวคนเดียว
อาศัยฮากไม้นอนหนุนแขนหมอน
หัวอกหัวใจตั้งในปั้นบ้ำ
- ตะวันตกต่ำใต้ลัดดอยเขาเขียว
ไปๆ เหลียวๆ คนเดียวในป่า
ไต่ยีนสิงห์ขรและปางโอล่า
น้ำต้าย้อยหน้า ปังลง
- พอรุ่งอรุณนางลูกมาได้
คำมาก็พักนอนในป่าดง
หลงลอดมาถึงกระท่อมยายตา
- เดินเข้าป่าไม้ป่าใหญ่ไพรสมท
แสนตึกขรเรนจ้อมองค้แต่ใบ
ตีส่องพารามาสร้างแบ่งไว้
- ช๑๒. ส่วนว่าตังปู่ย่าสองเฒ่า
สองเฒ่าซุนณามีน้ำตาไหล
นางจ่วยทำงานตักน้ำเกลือหมู
จันตะเตวีปมีโคกเศร้า
- หันใส่หน่อเหน้าตึกขรยากเข็ญใจ
ฮับนางสายใจไว้เป็นลูกเต้า
บัดกวาดเจ็ดตุงตั้งวันคำเจ้า
อยู่กับสองเฒ่า ยายตา
- อยู่กับสองเฒ่าสิบเดือนมาใคร่
วรรณะผิวพรรณสีด้าเหมือนกำ
บ่หื้อจันตะองค์ไต่เยี้ยะการหยัง
- จึงประสูติได้ลูกเต้าบุตรตำ
สองเฒ่ายายตาก็ฮักไฝเอื้อ
เลี้ยงดูผ่อหลานกำด้าหน่อเจื้อ
- ญ๑๓. จันตะเตวีมีแต่ความสุข
ถึงลูกบ่งามผิวด้าเหมือนกำ
สะหลีหน่อเจื้อองค์พุทังกุล
อยู่กับมารดา Yay Ta สองเฒ่า
- มีความสุขกับลูกบุตรตำ
อยู่ร่วมยายตาสิบหกขวบเข้า
หน่อเจ้าตัมบุญป่อใหญ่เป็นบ่าว
บ่มีโคกเศร้า อันใด
- ฝ่ายสังคิรากับอำมาตย์ผู้เฒ่า
ปากันมาอุ้ขอบสู้ป่อใจ
จวนกันตึงลูกนางสังคิรา
- เขาได้ฮู้ข่าวหน่อเจ้าบุญหลาย
ไก่อพวกจ้งไรหัวใจมีดเศร้า
ขึ้นไปไหว้สาพญาป้อต้า

ช๑๔. ส่วนต้นบุญเรื่องใจเคื่องหมาดใหม่
ว่าอีคนถ้อยกำระกณี
ฟังกำปู่เฒ่ากับนางสิงคิรา
เลยส่งพวกเสนาตั้งหมู่

เขามาสาไหวใส่ร้ายป้ายสี
กูใส่มึงหนีสิบปียังอยู่
ป้อพญาเลยมาหูลู
หื้อสูไปไล่ มั่นไป

ส่วนเสนาผู้เฒ่าใจบาป
ตั้งบูบตั้งตีเซ่หนีเซไป
สองเฒ่าตายายซ้อคต้ายเป็นลม

ปากันไปลากเอาสองสายใจ
มัดลากองค์จายออกจากตือบหน้อย
เพราะความระทมโศกเศร้าต่ำก้อย

ญ๑๕. จันตะเตวีโดนตีโดยฟ้าด
เอ็กๆ ด่าๆ เป็นฮามิงกู
เขามัดแขนแป๊ะเอาแส้ชะนัง
เขาปากันมัดเอาสองแม่ลูก

ปู่เฒ่าใจบาปมัดฟ้าดจักกู
เป็นตีอินดูสองเจ้าแม่ลูก
เจ้ากำกำด่าเยี้ยะหยังบ่าลูก
มาถึงน้ำแม่ กงกา

โต๊ะเป็นบีมี่ไล่หน้อออกบ้าน
มัดสองแม่ลูกมาถึงธารา
เจ้ายกมือไหวบีมี่ไผแยแส

พวกคนหน้าด่านใจสัตว์ใจหมา
ปู่เฒ่าใจหมาหยังมาหน้าด่าน
มัดเอาใส่แปลอยแพล่องน้ำ

ช๑๖. เจ้ากำด่ากำกับมารดาแม่ไท้
ถูกน้ำปัดฟาดเข้าปากเข้าดัง
เขามัดติดแปลอยลงนาวา
แป๊ะได้ล่อยวนจนใส่ผาลาด
แป๊ะก็ได้จ้มลงไปจนหินก้อน
เปส่วน้ำปัดพรากไปคนละทาง
ต่างคนต่างแยกแปแตกจากกัน

หุ่ยๆ ให้ว ใผ่บ่สงสาร
เจ้าหน่อกุมารรณรานอนาถ
เจ้ากุมาลาใจป้อจะขาด
น้ำป้อเข้าปาก เข้าดัง
จันป้อสตันได้แตกจากกัน
ปัดเอากำด่าพรากจากแม่เจ้า
แม่ผ่อหาบหันกำด่าหน่อตัวว

ญ๑๗. จันทะเตวีฎกน้ำดีตั้งกัต
แปข้าไหลดนลงสู่กันวัง
พอมันต่ำขึ้นก็บ่หันบุตรต่ำ
นางร้องเรณลงงมหาลูก

ถูกเปลวน้ำปัดหื้อพรากจากกัน
ลีมสติสดังเยี่ยะหยังบ่ถูก
นางก็ให้หาปอเป้นน้ำตาน้ำมูก
ตกน้ำปอจ่มปู้ด จ่มแมน

ร้องให้เรณไปตามผั่งน้ำ
เดินฮ้องหาลูกตั้งแต่เจ้าถึงแสง
ยกมือไหววอนเตวบุตรเตวดา

หัวใจปวดจำเศรำโศกเหลือแสน
แม่อ่อนหิวแสงยื่นปอบ่หมั้น
ขอปอได้ฮักซาบ่หื้อลูกข้าจ่มน้ำ

ช๑๘. จันทะเตวีหลงเข้าป่าไม้
จึงได้พัดหลงเข้าเมืองมิลิรา
ตะวันก็ตกเดือนมืดต้นผิง
ลวดขอฝากตัวเป็นลูกเป็นเต้า

นางร้องรำให้เป็นน้ำหนูน้ำตา
ไปถึงจายคาตูปหน้อยยาเฒ่า
นางไปขอเบ็งอิงกินน้ำกินเข้า
อยู่โดยแม่เฒ่า ใจดี

จะขอกล่าวถึงหน่อโพธิสัตว์
เปล่วน้ำตังไปไหลตวยนที
เจ้าให้สะอื้นผ่อหาแม่บ่หัน

ถูกน้ำตังปัดปอจะต่ายเป้นผี
เจ้าใจบ่ตีบ่หันแม่แก้ว
หรือพระมาตังตกจ่มวังเสียแล้ว

ญ๑๙. เปนดีอินดูกำด่าหน่อเจื้อ
เจ้าไหลมาป่าดนอนหาดเกาะทราย
เจ้าอยู่คนเดียวให้หุ้ยครวญคราง
วึ่ง ๆ เเดิน ๆ ปากก็เอิ้นฮ้อง

เป็นบุญเก่าเกื้อต้บ่ถึงคราวต่าย
ตัววันปอชวยแสงสายแดดส่อง
เป็นเวรเป็นกรรมมาตันตีบต้อง
ลัดไปตามฮ่อม ตางเดียว

เจ้าได้พัดหลงเข้าดงป่าไม้
โองัดนปอสุกจุก ๆ เหลียว ๆ
เดินหลงเข้าเขตเมืองปารานะสี

ตัววันปอต่ำได้ลัดบ่ดอยเขาเขียว
เหลือตัวคนเดียวบ่มีคู่อยู่
เซาะหาจ่อมสะหลิมไหนดบู่

ช๒๐. จะกล่าวถึงเมืองปารวณะสี่เอกอ้าง
ปกครองไพร่ฟ้าเป็นพญาเจ้าเมือง
คนที่หนึ่งจือปมมะรา
คนที่สามหุ่นงามเหลือร้าย

ลูกสาวเจ้าเมืองเจ็ดคนป็น้อง
คนที่สี่จือว่าสุนันตา
คนที่ที่หกจือสุจิม่า

ญ๒๑. ยังมียาปักขี้กำยำเฒ่า
ปลูกดอกไม้วัวบัวละมวล
ตั้งดอกมะลิซ้อนจุ่มปีจุ่มป่า
เอื้องแซะเอื้องเงินได้เห็นบัวนาค

ปลูกตังป่าแพ่งป่าแตงป่าเต้า
ยายตำคอกฮั่วป่าถั่วฝักงอ
อีย่าปลูกไว้ในสวนมากหลาย

ช๒๒. เจ้าก้าก้าดำได้เดินตางสอดเขา
สาบกเถินดอกไม้วัวละบอบวน
มาหันใส่หน่วยป่าเต้าแตงลาย
เจ้าก็เก็บกินปอได้อิ่มใส่

ตกถึงแกมวันแจ้งมาเมื่อเจ้า
มาเก็บดอกไม้วัวและผลพาลา
ยาก็มาโชดเป็นพินเป็นไฟ

มีพญาเจ้าจ้างได้หนึ่งแค้นคำเหลือ
มีลูกสาวบุญเรืองเจ็ดคนปอใหญ่
คนที่สองจือว่ามาริก้านาฏไท้
มีจือว่าอม มะรา

มางามพราพร้อมหุ่นอย่างหน้าตา
สุวิมาลาคนที่ห้าถูกต้อง
เตปะกัญญาเป็นน้องหล้าสุดต้อง

มีหน้าที่เฝ้าอุทยานในสวน
มีตังดอกลำดวนและเบญจมาศ
ดอกสะบันงามลทาพุทธชาติ
ตั้งดอกกุหลาบ ช่อมพอ

ปักขี้กำแม่เฒ่าปลูกขึ้นวันต่อ
ถั่วปลีถั่วต่อนอยต้อบนอยช้อง
แตงซังแตงลายมีหันพราพร้อม

ลวดเดินลัดเลาะเข้ามาในสวน
คลายความกำศรความเศร้าโศกใหม่
สุกปอเป็นสายออกยายในไฮ้
จำพวกลูกไม้วัว พาลา

ส่วนว่าแม่เฒ่ายาปักขี้กำ
หันฮอยปาตาบั้นเปื้อะบั้นเปื้อ
เป็นสัตว์ตัวใดกินเต้าแตงลายเหี้ยเบื้อ

ญ๒๓. หันฮอยตีนคนยาก็เกียดไหม้
 ย่าตวยฮอยตีนเจ้ากำด่ากำ
 ภูจะบอกมอกมันลักกำล่อ
 จะเอามันหวนติดหันต้อยยัง

ใครฮู้แต่ไ่มันเป็นไผหา
 ฮอยบุ่นป่าคามานี้เป็นฮ่อม
 ล่นไปเซาะเจือกป้อมาดักบังก้อง
 เอาจันมันฮ้อง โอโยโย

ยาก็เอาบ่วงไว้หนตางลัด
 แป้งแฮ้วดักไว้จะจับไอะชะโมย
 วันพุกเมื่อเจ้าภูจะเข้ามาดู

เงื่อนหนึ่งก็มัดติดต่อไม่ป่วย
 แล้วยาก็เลยปิ๊กกลับเมื่อบ้าน
 ไผมาลักแต่งภูตึงจะฮู้กำนั้น

ช๒๔. พอตวันใกล้ตกลับลงจากฟ้า
 แอบบุ่นเข้ามาในสวนอุทยาน
 เจ้าได้หันใส่บ่วงแฮ้วนั้นกา
 เจ้าก็เลยกำเอาบ่วงมาใส่

กำด่าหน่อหล้าโพธิสัตว์ตั้ง
 กะมอกตำวันใกล้ลับปลายไม้
 ตียาปิ๊กชี้กำมันมาดักไว้
 สือบแหวตัวเก่าไว้ โตงเตง

ปากองแจ้งมาเมื่อเจ้าวันใหม่
 โดอนแล้วโดนแล้วติดแฮ้วโตงเตง
 จะว่าเป็นสัตว์มันก็มีชน

ยาปิ๊กชี้กำลูกได้ฟังเป็นกล้าเป็นเก้ง
 หมีกว่าเห็นมันหยังเป็นอย่างอี
 หน้าตาก็เหมือนคนอันแมงตัวนี้

ญ๒๕. แมงอะหยังก็ยังบู้
 เจ้าก็แต่งยอกเล่นวืดเต้นไปมา
 ยาก็ถอดเอามีดไล่จิกไล่พัน
 มอกจูแม่เฒ่าปิ๊กชี้กำมันโชด

ยาใคร่หวัชอบสูตบแคงตบชา
 จูยาปิ๊กชี้กำยาเฒ่ามันโชด
 เจ้าวืดหลบไปดังหลังลูกขึ้นกระโดด
 ยอกเล่นกระโดด ไปมา

ยาปิ๊กชี้กำไปเอาเจือกมามัด
 จูงลวดเมื่อบ้านตูปหน้อยมุงคา
 ยาก็มากัดจะเลี้ยงไว้ใจกำร

เอามาจูงจิกเจ้ากำด่ากำ
 แล้วเอาเจ้ามามัดติดเสาบ้าน
 จะจูสอนมันตำเข้าดักน้ำ

ช๒๖. จะกล่าวถึงพญาอินทร์ดาธิดา
กิดเดิงหาหน่อหล้าเจ้ากำก้าดำ
บ่รู้ว่าเจ้าจะอยู่ดีไหน
ป้อตัวก็ได้มีพระทัยห่วงนึก

ต้นมีอำนาจบนสรวงสวรรค์
ส่งจากสวรรค์มาเกิดโลกมนุษย์
จะสุขสบายหรือได้รับทุกข์
ส่องด้วยตำตึบ ลงมา

เมื่อตัวพญาอินทร์ส่องด้วยตำตึบ
อยู่ในตูบหน้อยโดยยาปักซี่กำ
ด้านเลยสั่งหื้อนางเตวดา

ด้วยอำนาจเดชฤทธิ์หันใส่บุตรตำ
พญาอินทร์ดาดีใจบ่หนึ่ว
จตุลลงมาเกิดในหน่วยจิว

ญ๒๗. เมื่อถึงเวลาสุริยวันใหม่
เขามาช่วยกันตึงหมู่ตึงมวลง
พ่องเก็บใส่เปียดพ่องเก็บใส่บุง
แล้วเขามาหันใส่ยังหน่วยจิว

หมู่ข้าทาสใจนายจำคนสวน
ตื้ออุทยานในสวนมาเก็บหน่วยจิว
เป็นปาลุ่นปาลุ่นพ่องหาบพ่องตัว
มีวรรณะใส เรื่องงาม

ฟังเขาอุกัณปอเนืองนั้นเดียดข้าว
หมู่เขาดังหลายก็มาอัศจรรย์
เขากไปรายงานป้อตัวพญา

พ่องก็เปี้ยไม้ข้าวเอามาแมน้มาหวัน
เยี่ยจาใดกันก็แมน้เอาบได้
ยอมมือทูลสาพญาป้อไท้

ช๒๘. ตัวเมืองพาลาได้ฟังเขาเล่า
ปาเอาเสนาอำมาตย์เดินไป
ป้อตัวมาผ่ออินอัศจรรย์
พญาสั่งการหื้อทหารใจกล้า

พระองค์จอมเหง้าก็มาจิดสงสัย
เข้าสู่ดงไพรอุทยานสวนป่า
หน่วยจิวเหลือองามเหมือนคำชาวห้า
ขึ้นเอจิวคำ ลงมา

ตั้งบ่มีไผ่ผู้ใดบังอาจ
มาตักขพระทัยป้อเจ้าพญา
สั่งการอำมาตย์ทหารเสนา

เป็นเพราะอำนาจองค์จอมบุญตา
มีสีเนหาปราณาใครได้
ชุดเอาต้นพาลาจิวมาปลูกไว้

จ้อย

ด้วยบุญเดชฤทธิ์	จิตปรารภนา	กำผัดนาพญาป้อเจ้า
พญาอินทร์ตา	ลงมาจ่วยเจ้า	เนรมิตเอาต้นข้าว
พื้งหมู่ตะหาร	ไชโยโห่หิ้ว	ชุดจ๊กลากิ้วเอามา
ปลูกไว้ในวัง	ตั้งปรารภนา	สมใจพญา
ป้อตัวจิ้นสู้		

ทำนองอื้อ

๑. ก้อยพื้งเตอะท่านดังหลาย
เป็นนิยายธรรมปะเก่า
เล่ามาถึงนางหน่วยจัว
หน่วยจัวแก่สูกเหลือองาม
ผมจะบรรยายขอเล่า
ธรรมคำวเรื่องกำ ก้ำดำ
เมินบั้งลิ้วเหมือนกัน
นางได้ประสูติเป็นร่าง
๒. นั่งอยู่บนต้นพาลา
ผ่อไหนก็งามเจ่นล้ำ
บางคนมาจุกเบ็งเง้อ
เหมือนกับหันเตวดา
ผิวพรรณหน้าตาใสสว่าง
เหมือนกับนางเต ะดา
ผ่อจันบับแบ่นตำ
นับเป็นบุญตำตัวเก่า
๓. ฟ้องยีนกระด้างปด้างปดิ่ง
ฟ้องสิ้นน้ำลายตัวเก่า
คนเฒ่าบางคนจะอมหมาก
ฟ้องมายกมือสา
บางคนลืมหึงปอสิมกินข้าว
หันใส่หน้าหน้า ปิมปา
กำเอาใส่ปากนาตเอาขัดแก่นตำ
หาว่าเตวดามาเกิด

๔. ส่วนป้อพญาปารณะสี
นางได้จู้ติมาเกิด
ต่านสั่งเสนาอำมาตย์
ประดับจ้อฟ้าลายคำ
ก่มาใจดีล้ำเลิศ
ออกมาจากหน่วย จ้วคำ
หื้อสร้างปราสาทแถมหลัง
แล้วเจิญเออานางขึ้นอยู่
๕. ตั้งจ้อใหม่ว่าแก้วปิมปา
ผู้คนหลังไหลมาสู่
มาผ่อลูกเตวดาเตปตัวว
ได้มาเป็นบุตรบุญธรรม
ประกาศหื้อจาวพาลาได้ฮู้
ต้ามกำเล่าลือ เมืองนั้น
มาจากต่านตัวสวรรค
องค์พระภูบาลเจ้าป้อ
๖. ตั้งเป็นน้องตีบปะกัญญา
แต่งตั้งสนมคนใจเฝ้าผ่อ
เตปะกัญญานางได้มาอยู่
ข้าสองหน่อหน้อยองค์หญิง
มาเป็นน้องหล้าสุดต่อ
สองลูกหล้าหน่อ องค์หญิง
มาเฝ้าเป็นคู่สูงสิง
มีความผูกพันกันมาก
๗. ส่วนนางชะหนุ่นจ้วปิมปา
รอบรู้เรื่องกรรมเรื่องบาป
ชอบตวยปัญหารธรรมะ
ไผ่ก่แก้ปัญหานางบได้สักราย
เป็นคนมีผญาฉลาด
เป็นคนฉลาด ปราชญ์ไว
กับหมู่คณะเสนาตั้งหลาย
ดักเจียบฟังดาบปางเปล่า
๘. กล่าวถึงเจ้ากำด้ากำ
จ่วยงานตักน้ำต้ำข้าว
สามปีป้อผ่านไปแล้ว
คำมาเสร็จกินเข้าแลง
อาศัยจายค้ายาเฒ่า
เยี้ยะกินคาบข้าว ตอนแลง
ยาก็ฮักเหมือนแก้วเหมือนแสง
เจ้าก็แต่งตัวไปแอ่ว
๙. ไปเซาะจีบสาวเลางาม
ถึงบ้านสาวก็ขึ้นไปแอ่ว
สาวเหลียวมาหันใส่เจ้า
มันเป็นลูกบ่าวของไผ
บ่ว่าบัวจั้นคำแก้ว
แล้วแต่งอะแสม แก้มไ
จั้นป้อสะดุ้งตกใจ
ตัวยังมาดำเหมือนหมื่น

๑๐. สาวบางคนถามบ่ปากบ่จำ
อ้าปากกว้างบ่ต้งบ่ดิน
เวลาปอเด็กค้อนเตี๋ย
อะเนกะจาปางหลัง
ได้กำผ่อหน้าหนึ่งยิ้ม
ถามหยังบ่ตอบ สักกำ
เจ้าก่ว้ายเปี๋ยหลังหัน
เจ้าได้หมดกรรมวิบาก
๑๑. เพราะบุญดีได้สร้างสม
ได้ปิ่นเขตกรรมวิบาก
ถ้าใส่เสื้อหนังดำตีบ
พอแกะเสื้อดีบออกมา
มาแต่อดีตตะจำดี
เจ้าแกะเสื้อกาก ออกมา
ผิวก็ดำมืดอย่างกำ
เหมือนเตวดาองค์เอก
๑๒. มีผิวขาวงามบริสุทธิ์
ด้วยเดชบุญอุเนก
ตีบนหอยไฉยปราสาท
ยอดสร้อยเตปะกัญญา
เหมือนเตวบุตรองค์เต็ป
นำเจ้ามาสู่ มัคคา
สองเจ้าหน่อราชบุญหนา
กับตึงปมปาหน้อยหน่อ
๑๓. สองเจ้าหันหน่อบุญขวาง
แล้วยกมือวันตาจำต่อ
สองข้าขอสาหม่อมกราบ
แล้วมีธุระอันใด
สองหญิงนางสะดูจหนึ่งผ่อ
กับพระเจื้อหน่อ องค์จาย
บ่รู้ว่าท่านมาจากเมืองไหน
ตีได้มาหาข้าบาท
๑๔. ท่านเป็นพญาอินทรีองค์
ขอท่านปอได้จำปาก
สองธิดามาเปลี่ยนกันอยู่
ส่วนเจ้าองค์หน่อพุทัง
หรือพญาพรมราช
หื้อข้าหน้อยนาฏ ได้ฟัง
กำแขนหยุกหยู้ธิดาม
บ่ยอมตอบกำสั๊กอย่าง
๑๕. ถูกนางถามเอาความจริง
สองธิดาปากันไล่จ่าง
ฝ่ายหนึ่งก็หนีฝ่ายหนึ่งไล่ต้อน
กำละเวลาร่วงเลย
เจ้าสดมาอิงหน้าต่าง
กำเอาแขนเจ้า มาตวย
จันปออีต่อนหิวโหย
จันถึงยามไกลส่วาง

๑๖. หน่อโพธิสัตว์รีบกลับหลังหัน
เจ้าเดินมาถึงต่าน้ำ
แล้วก็สวมใส่เสื้อดีบ
แล้วลวดเข้าสู่ชายคา
จนเสียงไก่ขันดังไปทั่วบ้าน
เจ้านั่งยกมือ วันตา
ตัวก็ดำมืดเหมือนกำ
ย่าปักช้ำกรออยู่
๑๗. เจ้าขึ้นเขื่อนมาบตันได้หลับ
งอมเข้ากำแขนหยุกหยู่
ไปแหวมาพอจะแจ้ง
ยาก็เป็นห่วงกองหา
อียาก็ฟังมาตักมาฟู่
ว่าหลานไปแหว ไหนมา
ยากแล้วเขาแกลังบูบหูตีตา
บ่ยอมหลับตาคืนหุ้ง
๑๘. เจ้าแกลังตอบกำว่าจ๋า
บ้านมันอยู่สันผักบุง
เพราะลูกเอ็นดูแม่ย่า
ปู่ถากีตกลองเอา
ว่าลูกไปหาปู่ถากีถุ้ง
ขอเป็นมาอยู่ ดวยเฮา
บ่เดี้ยวมันใกล้หน้าหนาว
รอถึงวันเสาร์จะมาอยู่
๑๙. อีย่าฟังแล้วก็โมโห
แป้งหน้าบุดปากปัดพู่หู้
เจ้ากำดำกำฟ้งวีดฟ้งหก
จู้ยียาโชดหน้าจันปอดำ
ว่าอกปู่โตจะไปมาอู่
งอมเปี้ยด้ามยุ โลฮำ
หลบอีย่ามาอยู่ดังหลัง
ตำผึงตำผึงเข้าใส่
๒๐. เด็กเตี้ยยงคีนเดือนแจ้งส่องใส
เอาเสื้อดีบหนึ่งดำช่อนไว้
กันสององค์หญิงหน่อแก้ว
ฟ้งมาจึกแขนเข้าไป
เจ้าองค์จายก็มีใจฝักใฝ่
ลักใต้ขึ้นบน หอใจย
หันเจ้ามาแล้วก็มาตีใจ
ในห้องหอใจยเจ้าอยู่
๒๑. ฝ่อเจ้าตันบุญดำกำ
ด้วยสิเนหามืออยู่
แล้วองค์ปมปาหน่อฟ้า
ส่วนองค์หน่อทศพล
กอดหัวนธิดาตึงกู๋
นั่งจำหยอกอู่ สามคน
ตั้งปัญหามาสามหน
แก้ปัญหาดตรงคำตอบ

๒๒. จันทเวลาไกลรุ่งรวายถึ
จึกนางตังสองมาหอมฟอดๆ
จำเป้นได้ลาพรากบ่ดี
ถ้าเป้นมาหันเมื่อใด
ก่อนเจ้าจะหนีลาตัด
ด้วยความฮักยอด อาลัย
กับยอดที่รักสายใจ
ปีคงต้องต่ายคอขาด
๒๓. สององค์น้อยน้อยธิดา
ปากันนึ่งให้ฟิดฟาด
มาถึงกลางตางเอาเลื้อต๊ิบใส่
กายเป้นอ้ายกำก้ำดำ
สุดอาลัยหาน้ำตาปอหยาด
ก่อนจะบ่ดีพราก ลายัน
ก่อนตีไผจะมาหัน
ปีกล้วยเค้างอีย่า
๒๔. กล่าวถึงพญาปารณะสี
มาเป้นห่วงธิดาหน่อหล้า
เลยแต่งหนังสือสารข่าว
หัวเมืองใหญ่หน้อยร้อยป้าย
องค์จอมสะหลีเจ้าฟ้า
องค์พระป้อฟ้า จอมไต่ย
ส่งหื้อไพร่ต้าวตังหลาย
ถ้าไผสนใจมาติดต่อ
๒๕. ว่าพระทรงยศบุญมี
ใครเป้นลูกเขยพญาเจ้าป้อ
ขอเจริญเข้ามาสำนัก
ถ้าไผตอบได้แล้วกา
มีลูกบุตรตีแปดหน่อ
เอาไปเป้นหน่อ ซายา
หื้อธิดารักเราถามปัญหา
จะยกองค์ธิดาหื้อเป้นคู่
๒๖. พร้อมยกบ้านเมืองหื้อกิน
แล้วหื้อเสนาผู้รู้
ตังหมู่โอรสหน่อหล้า
ขมุ ลีวะ ไต่ย คนเมือง
ข้าทาสจายญิงตังหมู่
ปิดประกาศทั่ว หัวเมือง
ลูกเจ้าพญาคำเหลืออง
หลังไหล่นั่นเนืองมาสู่
๒๗. บางคนจะลงเฮื่อนไป
ไปนึ่งบนผีต่ายโหงเก้าตู
บางคนก็เอาแถมอย่าง
ก่อนตีจะลงเฮื่อนมา
ซื้อเอาเหล้าไหไก่กู
ผีต่ายสันกู ดอนนา
เฮียนไปตังกัถ้องกัถา
เสกแบ่งมาตาตัวเก่า

๒๘. ส่วนว่าเจ้ากำด่ำกำ
เจ้าลวดอำลาแม่เฒ่า
ฟ้องจิกันใครหัวอึดเอ้า
ฟ้องก็ว่าสังเวทแต่นา
- ก็บ่อได้มารู้ข่าว
เข้าสู่แห่งห้อง พารา
หันใส่หน้าหน้าด่ำกำ
ผิวดำอย่างกำโทหมิ่น
๒๙. องค์พระหน่อหน้อยกำด่ำ
เจ้าก็เลยฟังนั่งยิ้ม
ฝ่ายตั้งพญาป้อตีว
ไปเรียกเตปะกัญญา
- ถูกเขาประณามหยามหมิ่น
บได้เยื่อหยิ่ง โกธา
เรียกเสนาแก้มาหา
ตั้งหล้าปมปาสองหน่อ
๓๐. พอสองธิดามาถึง
ฝ่ายตั้งธิดาสองหน่อ
ว่าข้าห้องขอคารวะ
ห้องขอลามข้อปัญหา
- หมู่เขาตลิ่งนั่งผ่อ
ก็เริ่มตั้งข้อ ปัญญา
ท่านผู้มีวาตะผญา
ว่าปัญจะห้าข้อใหญ่
๓๑. ปัญจะข้อหนึ่งนั้นนา
ปัญจะข้อสองนั้นไซ้
ปัญจะข้อสามนั้นเล่า
ปัญจะข้อสี่แกมกา
- เตวดาบ่ยอมเดียวได้
ต่างก็หลีกได้ แสนว
ขอลามป้อเข้าผญา
พร้อมตั้งข้อห้าสุดยอด

๓๒. ปัญจะห้าเส้นนี้หา
ปอได้ไขกำประกอบ
ข้าขอถวายตัวน้อม
พร้อมกับเตปะกัญญา
ไผจะอาสามาตอบ
แล้วตอบหื้อข้า ปิมปา
ไปเป็นคู่ช่อนกะหล่ำ
ฮับใจว่าตาองค์บาท
๓๓. กำนั้นหมู่เขาจุมจาย
ปากันเก่าหัวควัด ๆ
แล้วเจ้ากำดำหน่อหน้อย
สาเกล้าป้อตัวจอมพล
ดิงบ่มีไผอำปาก
บ่มีไผปาก ลักคน
ได้จำตอบถ้อยฉงน
ข้าหน้อยขออาสาตอบ
๓๔. องค์พระจอมธรรมเจ้ากำดำกำ
ปัญจะห้าเส้นเป็นยอด
เส้นที่หนึ่งข้อห้าม
เป็นห้ามฆ่าสัตว์นานา
ผู้มีแผนรอบคอบ
อยู่ในระบอบ พุทธา
นามว่าป่านาติปา
บ่ว่าปู่ปล้ำเปิดไก่อ
๓๕. ข้อสองคืออะทินนา
อย่าได้เป็นโจรขี้ล่า
ข้อสามกำเมสัจจะ
อย่าเล่นจู้ลักหลอน
มันเป็นมคคาเส้นใหญ่
ลักของจาวบ้าน จาวจง
ตำมองค์พุทธะท่านสอน
ไปเป็นคู่นอนเมียต่าน
๓๖. ปัญจะข้อสี่นี้ชั่ว
อย่าได้จู้พางล่ายซ้ำ
องค์พระบวรกล่าวไว้
ปัญจะข้อห้าเป็นมี
เฮาบักแล้วสมควรดีพ่าน
อันกำตีมัน บ่มี
อย่าได้จู้ล่ายป้ายสี
องค์พระมุณีได้กล่าว
๓๗. ปัญจะข้อห้าสำคัญ
อย่าตีเมสุราน้ำเหล้า
จ่างปาหื้อลืมสติ
จ่างกลายเป็นคนปาโล
จ่างเป็นโตสังกำเล่า
บ่ว่าน้ำเมา สาโท
เป็นคนถลิโมโท
องค์พระพุทโธจึงห้ามขาด

๓๘. ต้าตีข้าหน้อยได้ชาน
แม่น้ำซ้อโตผิตพลาด
ส่วนสองธิดาผู้ฉลาด
ไหว้สาหน่อพระองค์จ่าย
ปัญจะธรรมน้องนาฏ
ผู้ข้าชอกราบ อภัย
เจ้าพระจอมปราษฎ์บุญผาย
ถูกตัดความหมายกำตอบ
๓๙. เจ้าแกศีละปัญหา
ปากันมาโปรยเข้าตอก
ป้อพญาปาราเต้สต้อง
แล้วสั่งอำมาตย์เสนา
ผูงเตวดาปี่ดีสู้ชอบ
ตกสู่กล้างเมือง ปารา
ได้ประกาศก้องวาจา
ไประดมโยธามือเอก
๔๐. สร้างปราสาทเอาไว้ในวัง
แล้วท่านก็เลงพระเนตร
ว่าหกธิดาลูกรัก
ไปเป็นเตวีเตรียมองค์
สั่งสละทำเอาแบบพิเศษ
ผ่อหาธิดา หกองค์
มีไผสมัศรประสงค์
เจ้ากำดำวงศ์เขยใหม่
๔๑. ฝ่ายหกองค์พระธิดา
หกลูกทำใจบ่ได้
หื้อลูกเป็นเมียดำกำ
ไปโตตหน้าต่ายในวัง
ได้ยกมือสากราบไหว้
ขอพระป้อให้ จงฟัง
ลูกขอละลาสังขาร
หื้อมันเลี้ยงกำวิบาก
๔๒. ส่วนว่าสองพระธิดา
ไหว้สาองค์ปีตุราช
แล้วองค์พญาจอมพักตร์
ขึ้นไปสู่ห้องบัลลังก์
บ่ขัดกำจำฝ่าบาท
สองลูกบ่อาจ เหลือกำ
ปาสองลูกรักกลับหลัง
วาทะสั่งจั่งกำฟู
๔๓. ส่วนว่าเจ้ากำดำดำ
เจ้าเหมือนจักได้ทราบฐู้
จากเมืองไปแถมสามสิบโยชน์
ฐู้ถึงอินทร์พรหมมวาร
เลี้ยงวิบากกรรมมีอยู่
เลยหนีเข้าสู่ อรัญ
เจ้าแยมพระโอรสูธิดาน
เสด็จเนืองน้นในป่า

๔๔. ด้วยผละผลบุญปางหลัง
องค์ป้อพระอินทร์เจ้าฟ้า
แล้วเนรมิตป่าไม้
พร้อมตั้งข้าทาสบริวาร
ของกำก้าดำหน่อหล้า
ได้ถอดเสื้อตีบ หนึ่งดำ
กลายเป็นเวียงใต้สถาน
มีหอปราสาทคำหลังใหญ่
๔๕. เสียงดังสนั่นหวั่นเพื่อน
หมู่เตวดามาไหว้
มีเสียงโหรีปาดก้อง
เจิญเอาหน่อแก้วกำดำ
แผ่นดินสะเทือนผับไขว้
สนั่นแผ้วไต้ บาดาล
ดังไปทั่วต้องสถาน
ขึ้นนั่งแต่นคำองค์อาจ
๔๖. ขอกล่าวถึงแม่จันตา
มันแปดตีหน้าอนาถ
ตีในเคหาย่าเฒ่า
ยามกลางราตรีทิวา
อยู่ตบมุงศาล้าบาก
อยู่ต้ายเมืองมิ ถิลา
แม่ได้โคกเศร้าโคก้า
แม่นอนนิทราหลับอยู่
๔๗. แล้วพญาป้อตัวอินทรวงศ์
อุ้มแม่สยองมาอยู่
แม่จันตากับตึงหน่อพระ
ต่างคนต่างน้ำตานอง
ตะแหลงตัวลงไปสู่
ขึ้นสู่ปราสาท วังทอง
มาปะใส่กันตึงสอง
ลูกกับแม่สองจอมจัน
๔๘. ฝ่ายจาวเมืองปารานะสี
ไดยินเสียงดังสนั่นป่นป็น
เขาปากันไปสากราบ
ว่ามีฆ่าศึกยกมา
ปากันล่นหนีแตกตื่น
เกิดขึ้นในกลาง รัญญา
องค์ปีตุราชบุญหนา
จะดีเมืองปาราเฮาแตก
๔๙. ป้อพญาปารานะสี
ฮ้อนใจเหมือนไฟไหม้แกลบ
หือเตรียมริพลก้องทัพ
หือสุไปสืบเรื่องมา
ใจป้อตอกเหมือนจะแยก
ฟั่งฮ้องอำมาตย์ เสนา
ชบวนหน้าต๊ับแน่นหนา
เมืองไดยกทัพมาต่อ

๕๐. ตะหารก็ด้วนทั้นใจ
ศัตรูเมืองใดกั้นน่อ
ปากองลงจากหลังม้า
ปราสาทตั้งกลางอรัญ
- ควบม้าชานัยไปผ่อ
ขอเข้าไปผ่อ ลักกำ
ตะหารใจกล้าไปหัน
หยิ่งบ่เกยหันมาก่อน
๕๑. ยินเสียงระนาดปาดตี
มีแผนางงามจ่างพื่อน
มีเตวดาเฝ้าล้อม
แล้วฝ่ายคนใจตะหาร
- นันทะเกรีซับก่ล่อม
มีเสียงโห่ร้อง อึงอึง
อยู่ตามในห้อยสถาน
ก็ก้มหมอบกานเข้ากราบ
๕๒. แล้วถามเพราะความสงสัย
ว่าป้อพญาตัวปิตุราช
ว่าเสียงดังก้องป่าไม้
ตั้งทัพอยู่กลางรัญญา
- องค์ภูวนัยต้นมีอำนาจ
ใจผู้ข้าบาท หือมา
ฆ่าศึกเหนือใต้ไหนหา
ต้องการสั่งจาขอทราบ
๕๓. เตวดาได้จำตอบกำ
เป็นต้นบุญมีฤทธิ์อำนาจ
พาราณะสีเมืองตัว
ผู้ข้าได้มาเฝ้าเมือง
- ว่ากำดำดองค์พระหน่อราช
จะยกชั้นหมาก เข้าเมือง
ขอลูกสาวเจ้าคำเหลือ
เจ้าต้นบุญเรื่องกำสั่ง
๕๔. ผ่อตะหารพังยกมือสา
แป้งหน้าปะเหลเจกั้ง
ตามข้าบาทไปลาดดู
เป็นว่าหมู่เตวดา
- ก้มกราบลาเป็นฟ้าวเป็นพัง
มารายงานตำนาน พญา
บใจศัตรูไหนหนา
จะแห่กำดำกำมาสู่
๕๕. ป้อพญานั่งตั้งสมาธิ
สั่งหือเสนาตะหารทุกหมู่
เยี่ยมจัดขบวนต้อนรับ
ประดับจ้อฟ้าตุ้งงาม
- มีความปี่ตีจิ้นสู้
จ่วยกันกวาดเผี้ยว ในวัง
พร้อมกับเครื่องอัปบรรณาการ
ตามเขตสถานเมื่อใหญ่

๕๖. สิ้งหื้อประดับดวงไฟสีแสง
ประดับจ่อตุงดอกไม้
เก็ธเอาจาวเมืองจ๋วยกันลื้อบ ๗
ฮ้องเอาสลาฝีมื้อ
ตำมแจ่งกำแปงเหนือใต้
แต่งห้างตั้งชั้น ผูกมื่อ
ต่างคนก็ต่างจ๋วยกันหยุบถื่อ
มาจ๋วยกันถื่อตกแต่ง
๕๗. งานวิวาท์ลูกพญาเจ้าเมือง
มหรสพตบแต่ง
มีแพ้วพอนเจิงรำดาบ
แต่งงานลูกเจ้าต้นบุญ
แสงไฟเฮื้อเฮืองกู้ออกกู้อแจ่ง
มีเหยียกู้อแจ่ง กู้อมูม
ตบบะผาบสามซุม
ต่างก็ไหลลุมมาผ่อ
๕๘. ขบวนขันหมากแห่มาตวยตาง
จาวเมืองปาราลู่มกันมาจ๋อ
เจ้านั่งบนวอจ๋อฟ้า
ขบวนจ๋อจ๋างตุงใจ
เขาฟ้งรายงานเจ้าป้อ
ต่างก็เงื้อผ่อ องค์จาย
เตวดานำหน้าเป็นสาย
ติดกันเป็นสาย หลายหลาก
๕๙. ป้อพญาฟ้งเปี้ยเอาขันมา
แล้วยกมื่อโยไหวกราบ
แล้วไปจุ๋งแซนหน่อหน้อย
นั่งกู้อเตปะกัญญา
เจิญป้ออินทร์ตาตันเรื่องอำนาจ
เจิญเข้าสู่ห้อง พับพา
องค์พระยอดสร้อยด้ากำ
กับตึงปมปาเมียเอก
๖๐. ป้อพระอินทร์ได้หลังน้ำสังข์
หมู่เตวดาองค์เทพ
ตัวได้เปลี่ยนจื่อเป็นพญาบัณฑิต
พร้อมตึงหมู่เทพเทวัญ
แล้วบันปอนงามวิเศษ
ปากันไห่ก้อง เนืองนัน
แล้วแสดงฤทธิ์เหาะขึ้นสวรรค์
ปุ่นอัศจรรย์เสียงอย่าง
๖๑. ปักองเสรีจางานวิวาท์
หื้อเจ้าเสวยตึ่งหนึ่ง
ได้แถมเจ็ดปีมาจู้
เจ้าก็คิดหาพระบิดา
ป้อพญาได้มาแต่งตึ่ง
เพราะสังขารป้อ ชรา
เจ้ามีอายุครบชาวห้าชันษา
อยากจะไปสาไหวกราบ

๖๒. ย้อยสองเมียฮักเตวี
บอกความในใจหื้อทราบ
ท่านอยู่ดีเมืองพรมตัส
แล้วท่านก็ได้สั่งลา
ภูบารมีพระบาท
ป้อไปกราบ บิดา
เพราะได้พรากบัตมาเมื่อนักหนา
ปาแม่จันตาไปแอ่ว
๖๓. ฝ่ายพรมตัตพญา
ออกจากบ้านเมืองไปแล้ว
บัดนี้กุมารบัณฑิต
ได้จากบ้านเมืองไปเมิน
ได้ไล่จันตาชยามิ่งแก้ว
หลายชวบเข้า มาแดง
เดินทางประชิดมาถึง
เพราะความกิดเต็งบ้านเก่า
๖๔. ฝ่ายตั้งละกะเสนา
ว่ากำก่าดำนั้นเล่า
สองป้อลูกเขากลัวความผิด
หาว่าเจ้ากำก่าดำ
กับนางสิงคิราฐ่า
มันได้เป็นเจ้า พญา
ฟังตัดจริตไหวสา
จะยกทัพมาฆ่าป้อ
๖๕. สองป้อลูกเขานั้นกลัวตาย
ลงจากปราสาทเจ้าป้อ
แม่ธรณีได้อำสรูป
จ่มอยู่ในปิ่นแผ่นดิน
ห้วยอกหัวใจป้อหุดป้อ
ยินเสียงสนั่น แผ่นดิน
สูบสองป้อลูกไปกิน
พญากียินหันไล่
๖๖. พญาป้อตัวก็เศร้ากำศรวญ
หันไล่ชាយจันตาหน่อไท้
ป้อพญามาขึ้นเป็นกำกิด
ขึ้นเป็นแข่งสิ่งขาสึง
เหลือบหันชวบนมาไกล
ป้อจันป้อได้ ตะลึง
เพราะความตื้นึกปึง
เลยตกตลึงป้อสั่น
๖๗. กำก่าดำหน่อทศพล
แล้วยกมือสาขึ้นตั้ง
เพราะสิงคิรามันเป็นต้นเหตุ
หาว่าเป็นคนกา
ได้กราบบังคมเจิญพระองค์หนึ่ง
เล่าเรื่องเก่าปาง หนที่
แม่โดนเนรเทศไล่หนี
ไ่อพวกอภัยรีหาเรื่องไล่

๖๘. พญาหนึ่งให้ว่าเป็นไปตำเสา
บ่คิดกำเหนือกำไต้
หน่อพระโปธังกล่าวจี
ของค้อปพระภูบาล
หลงกำเบาหูหนาดำไ้
ฟังเป็นปั้นใส่ แป้งกำ
ว่าเป็นเพราะลูกนี้มีกรรม
หื้อลื้มซี้หลังความเก่า
๖๙. เมื่อทุกคนได้ป็นจากตุ๊กซ์
เสนาข้าทาสอำมาตย์ผู้เฒ่า
อยู่เสวยเลี้ยงอายุ
เจ้าบัณฑิตก๊ีกเมืองปารา
ปากันอยู่สุขเตี๋ยงเต้า
เอาขันเจิญแม่เจ้า จันตา
ตลอดตำวะดั่งสา
มาเป็นพญาครองราชย์
๗๐. จบนิยายในธรรม
บทตอนใดถ้ามันผิดพลาด
ตัวผมอินตาขอสามมือกราบ
ขอหื้อทุกท่านมีอายุวรรณัง
เรื่องกำกำตำได้นำมาฝาก
แผกจากบทคว่ำ ในธรรม
เพราะบ่าใจนักปราชญ์อาจารย์
บทนี้เอวังจบก่อน.....

.....วางเพลง.....

คำวฮ้า^{๑๑}

คำกล่าวรายงาน

ยอมมือลืบนิ้ว	ต่างกั้วประสาน	กราบเรียนประธาน
อธิการบดีเจ้า	ขอแจ้งเหตุการณ์	รายงานแก้แห่ง
กำรงัดงานเฮา	แน่ชัด	โรงเรียนสาธิต
สถาบันราชภัฏ	จัดงานขึ้นขอ	พวงคราม
ข้าพเจ้า	ผู้อำนวยการ	กราบเรียนท่านประธาน
ตามรายการเจ้า	ครบรอบชาวปี	มีมาจบเข้า
ได้สอนลูกหลานเฮา	ได้รู้	ได้บริหาร
หลายงานกระทู้	ขอไชเล่าอู้	หื้อฟัง
มีจันเด็กเล็ก	อายุสองสาม	จันอนุบาล
ถึงสามสี่ห้า	ห้าปีหกปี	มีความเก่งกล้า
เรียนภาควิชา	สาธิต	ศึกษาบริหาร
หลายด้านพินิจ	ตามจิตเจตตั้ง	จำนง
ปี สองห้าสามสี่นั้น	เปิดจันประถม	ได้สอนอบรม
ถึงจันปอห้า	ได้พัฒนากำร	มีความก้าวหน้า
ตั้งปอหกเพิ่มมา	แถมจัน	วัตถุประสงค์
ของโฮงเฮียนนั้น	สร้างเสริมในด้าน	ปัญญา
เรื่องคุณภาพ	ด้านกำรศึกษา	ครูมีจรรยา
สรรค์หามาสร้าง	หื้อมีมาตรฐาน	กำรเฮียนทุกด้าน
จัดระบบงาน	ไว้พร้อม	ด้านสถานกำรณ์
และสิ่งแวดล้อม	จัดสอนในห้อง	สถาบัน
เฮามีหลักสูตร	เป็นมาตรฐาน	ใจสอนลองงาน
ไปตำมขีดชั้น	ส่งเสริมนักเรียน	หื้อได้เจือหมั้น
ตั้งศีลธรรม	สละปะ	ปลูกฝังจิตใจ
หื้อมีจริยะ	เปื้อเป็นตัวอย่างหื้อ	สังคม
ด้านอนามัยนั้น	อยู่ขึ้นเหมาะสม	ร่างกายและอารมณ์
ดำรงค้อยได้	แนวกำรจัดตั้ง	โรงเรียนใจใจ
สาธิตสถาบัน	ราชภัฏ	เปื้อเป็นห้องกำร

^{๑๑} คำวฮ้า โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

เตรียมงานรองรับ
ตามภาคบังคับ
พื้นฐานเบื้องต้น
อาจารย์ทุกคน
ปัญญารอบรู้

จากชุมชนได้
กระทรวงศึกษา
เกณฑ์มาตรฐาน
มีความรู้
กล้าสอนกล้าอยู่

เข้ามา
ตั้งหน่วยวิชา
มีความเข้มข้น
คุณวุฒิการศึกษา
ตามมี

ครูสอนทุกชั้น
ทุกคนแหละเจ้า
ภาษาอังกฤษเฮา
นั้นแถมซ้ำฮ้าย
นโยบายหลัก
สมองเฉียบเยี่ยม
และยังเปี่ยมด้วย
คิดตามหลักการ
กตัญญูรู้คุณ
อ่านคิด
บ่อผุดแพกได้
ครบรอบชาวปี
เรียนเจริญประธาน
ยิ่งแล้ว
หมดใสเหมือนแก้ว
ยกสารอุการ

มีชั้นศักดิ์ศรี
ดำเนินการสอน
สอนไว้
นักเรียนเขียนได้
จัดการศึกษา
เลิศวิชา
คุณธรรม
ประเพณีอ่อนน้อม
ผู้เกยเสริมสร้าง
คุณภาพการสอน
รายมี
ได้ถูกขัยามดี
เปิดงานตามชั้น
มงคลโสศรี
กวงคำ
เจริญท่านประธาน

จบปริญญาตรี
ตามหลักแบบเป้า
เรื่องคอมพิวเตอร์
ทุกวิชา
ตามปรัชญา
พละนามัย เยี่ยม
โรงเรียนสาธิต
วัฒนธรรมคู่บ้าน
ที่สอนนำทาง
ตริตรองพินิจ
โรงเรียนสาธิต
วันนี้แม่นหมั่น
เพราะได้ถูกขังาม
งามดีเฟลิตแพรว
ขอยอสิบนิ้ว
กล่าวเปิดงานเจ้า

ก่อนแหละนายเหย.....

นางสาวจินตนา ปันทวงศ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏเชียงใหม่

คำวฮ่ำเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง^{๑๔}

๑,	ยอหัตถา
เป็นเรื่องเดือดร้อน
เงินบาทแข็งตัว	วันตาใส่เกล้า
บ่ว่าไผไผ
เจ็บหัวบ่หน้อย	จะขอเล่าเก้า
เรื่องเศรษฐกิจไทย
ลมตึงบ่จอย	เรื่องราวตั้งหลาย
ตกไปดำต้อย
แต่ครับ
๒,	หากินแบบไหน
จับบางฟองนั้น
เป็นว่าปู้หลาย	รายได้ก็ก๊ับ
ปอฆ่าตัวตาย
ได้อยู่ฮู้ตื่น	บ่จับฮ่อมได้
ก็ตักล้าไป
ทำหยักก็ปู้ตั้น	ลักราย
รายจ่ายเพิ่มขึ้น
ขาดเก้า
๓,	ตากแดดฮ่ำฝน
กู้เงินเป็นก้า
หนี้สินล้นตัว	ดินร่นค่าเจ้า
กำไฮบ่หัน
ถมหัวถมกัน	หาเลี้ยงลูกเต้า
หมุนเงินบ่ตัน
เหมือนซี่เฮื้อวน	ตึงวัน
ซัดอกทบตัน
อ่างน้ำ
๔,	อุ่นใจกับหวย
เศรษฐกิจพัง
หนี้สินก็หลาย	โจคบ่ตวยก้า
เยี่ยะหยักก็ถอย
ใจบ่ฮู้ป็น	เหมือนดังผีซ้ำ
ตุ๊กซีใจแตกอย
เกิดมาเป็นคน	ตามพลอย
ปัญหาหนีบยัน
มนุษย์

^{๑๔} คำวฮ่ำเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง

๕,	หมู่เฮาญิงจาย พระองค์ป้อตัว ก่อยักไปยาว	อยู่หลายมุดมุด ได้กล่าวเหตุผล อย่าสาวเอาสั้น	ไผ่บักได้ การแก้ความจน การแก้หนทาง	ลักคน ความตักช้อยากกัน ปิ่นตุ๊กซ์
๖,	พระราชประสงค์ ถ้ากินนักล้า ทำอาชีพเสริม	องค์พระประมุข ก็ลาตักเหียง เพื่อเพิ่มรายได้	หื้อกินอยู่ได้ กินอย่างพอเพียง ปลูกพืชผักใบ	พอเพียง มอกอ้มตุ๋นใส่ ลัมลูก
๗,	จักไคเข้าชิง ปะแปบขึ้นคัม ทำบุญซีแส	เข้าหมั้นจี้กุก พริกหนุ่มปะเชือ จีแหนไว้หั้น	ปลูกตำฮั่วบ้าน ปะบวบนอยเครือ จะได้ฮู้ทาง	สวนครัว ปลูกเจือฮั่วบ้าน แนชัต
๘,	รายจ่ายตึงวัน ถ้ารายจ่ายนั เลี้ยงกุงปูปล่า	ได้หันแม่ันตัต ฮู้จักสังกำ ทำนากินเข้า(ข้าว)	คัมกับรายได้ หารายได้มา อาชีพเดิมเฮา	ก่อจา เพิ่มเติมเนอเจ้า เปอเลื่อ
๙,	อย่าได้หลงไหล นักลงเก่งฮ้าย เมาหวยเมาแซร์	ทำนัสัยเพื่อ เล่นพ้ายวายเสีย หวังแนจักได้	คืบเพื่อนกินเหล้า ผิดลูกผิดเมีย มหันตภัย	เมาเบียร์ เลื่อมเสียวับ ทั้งนั้น
๑๐,	องค์ภวนัย อยู่ไปตามน้ำ วิริยะทำไป	ป้อได้กล่าวหยั้น ทำไปตามตัว ตึงบ่ต่ายกัน	อย่าหลงสิ่งอัน น้ำเปียงใด คงมีสักวัน	เมามัว หื้อบ้วเปียงอัน แต่เล่า
๑๑,	ปาม่วงป่าหนุน ดั่งอยู่ในไม้ เหมือนตอกไม้ช่าง	ติดหนุนบนเก้า นัยังได้กิน มัดไหนก็หมั้น	ยังปู้ดจากขวัน ปวกอยู่ในดิน บ่ต้องก็ตมัน	ลงดิน ยังบ่ต่ายกัน หยิงนั
๑๒,	เยื่อไปทำไป เหมือนเกิบฟองน้ำ จะว่าไปหลาย	เหนื่อไหนก็พัก ยั้งสู้ยั้งถอง ปัญญาที่ตัวน	ลักวันคงได้ เงินเงินทองทอง เต้านี้สู้กันดาพัง	สมปอง ของบ่มีขวัน กันแหละนาย...เหย....

บทจ้อยเรื่อง คีนลมหายใจหือคลองแม่ช่า^{๑๕}

แต่งโดย พ่อครู อิศรา เสด็จ : ๐๘ / ๐๗ / ๖๐

ยอมมือกราบพ
ศรัทธาเผ่าผู้
เป็นดีเอนดู
เป็นดีปดจ้ำ

เคารพไหว้สา
ขอความสงสาร
เจนล้ำ
หันใจหมู่บ้าน

อหังวันตา
จ่วยกันกอบกู้
ครองแม่ช่าเหม็น
ชุมชน

เดิมอนก่อนนั้น
ใจกินอาบเล่น
น้ำไหลใสเย็น
นอนในสำนัก

ใสอย่างน้ำฝน
กุงเหี่ยวปู่ปล้ำ
ยั้งนัก
หลับดีม่วนใบ้

จาวบ้านชุมชน
แวกว้ายตื่นเต้น
มนุษย์ดังหลาย
สุดคีน

มาบัดนั้นนั้น
เหมือนนอนในส้วม
จ่วยกันทบทวน
เกิดมาไหนนั้น

ทนกลั่นข่มขืน
ปัญหาตังใน
ถึชั้น
มาจ่วยกันต่อต้าน

นอนหลับเมื่อคีน
หัวใจบั่นบัวม
ว่าตันปัญหา
รณรงค์

ระดมความคิด
บ้านเมืองอยู่ได้

รวมจิตประสงค์
คนเฮาอยู่ได้

จ่วยสร้างสังคม

^{๑๕} บทจ้อยเรื่อง คีนลมหายใจหือคลองแม่ช่า

จ้อยจุลกฐิน^{๑๖}

แต่งโดยพ่อครูอินตา เลาคำ : ๒๔ กย. ๖๐

ยอยกชั้นบุญ	จุลกฐิน	ศรัทธาจ่ายญิง	ร่วมกันกิดสร้าง
เปื้ออห้วงมรรคผล	กุศลใหญ่กว้าง	สืบแต่โบราณ	พุทธะ
ประเพณีไทย	บ่ได้ทิ้งละ	มีแต่เก๋าเหง้า	เดิมมา
เปื้อต่ออายุ	พุทธศาสนา	จาวพุทธล้านนา	จัดตาแต่งย้อย
สามัคคีธรรม	ร่วมกันเกี่ยวข้อง	แต่งห้วงวันเดียว	เด้านั้น
เก็บฝ้ายปั่นตอ	เย็บต่อหลายจั้น	ย้อมเสร็จเป็นผ้า	จีวร
มหากุศล	ผลบุญสนอง	ถวายเป็นบวร	องค์สวาท่านเจ้า
กุศลผลบุญ	หนุนหื้อเตียงเต้า	ตลาดบรวงเข้า	นิปาร..เทอญ...ฯ

^{๑๖} จ้อยจุลกฐิน

ประวัติผู้แต่ง โดยสังเขป

พ่อครูอินตา (จันทร์ตา) เลาคำ
นายกสมาคมสืบสานตำนานปี่ซอ เชียงใหม่

ประวัติส่วนตัว

ชื่อจริง นายอินตา เลาคำ

ชื่อในการแสดง พ่อครูจันทร์ตา เมืองพร้าว

ชื่อบิดา นายสุข เลาคำ ชื่อมารดา นางแสง เลาคำ

อายุ ๖๕ ปี เกิด วันศุกร์ ที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๙๖

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๘๑/๑ บ้านพระเจ้านั่งโก้น ม.๑๐ ต.ดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
๕๐๑๘๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๑๒๒๑๘๗, ๐๘๙-๕๕๖-๖๙๖๗ อีเมล prochanta@hotmail.co.th

ประวัติการทำงานโดยย่อ

- เป็นแกนนำจัดตั้ง ชมรมสืบสานตำนานซอ จังหวัดเชียงใหม่จัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ เม.ย ๒๕๔๕ ปัจจุบันนี้มีสมาชิกทั้งหมด ๑๕๖ คน และได้จดทะเบียนเปลี่ยนเป็นสมาคมสืบสานตำนานปี่-ซอ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๓ ก.ย. ๒๕๔๘
- ดำรงตำแหน่งเป็นประธานชมรมสืบสานตำนานปี่ซอ ๒ สมัยติดต่อกันมา และได้รับเลือกให้เป็นนายกสมาคมสืบสานตำนานปี่-ซอ ๓ สมัย
- เป็นหัวหน้าคณะละครซอ “คณะดาวล้านนา “ จัดตั้งเมื่อปี ๒๕๔๒
- ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกองทุนครูภูมิปัญญา โสณเฮียนสืบสานล้านนา เชียงใหม่ ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔
- ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกองทุนสวัสดิการศิลปินปี่ซอ จังหวัดเชียงใหม่
- เป็นวิทยากรสอนการขับซอพื้นเมืองให้กับโรงเรียนต่างๆ ทั่วภาคเหนือ

ผลงานสำคัญ/ผลงานเด่นที่สร้างชื่อเสียง

- แต่งบทซอยักษ์ตาเดียว / เหวดดาตaylorโลก / พุทธะทำนวย และอื่นๆ อีกมากมาย

ประกาศเกียรติคุณ/รางวัลที่เคยได้รับ โดยย่อ

- โล่เชิดชูเกียรติ พร้อมประกาศนียบัตร รางวัลวัฒนคุณาธร ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ประจำปี ๒๕๖๐
- เชิดชูเกียรติ พร้อมเกียรติบัตร ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๘ ประจำปี ๒๕๖๐
- โล่เชิดชูเกียรติ พร้อมเชิดชูเกียรติ และเกียรติบัตร รางวัลผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๔ จากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
- โล่เชิดชูเกียรติคุณ สาขาศิลปินดีเด่นจังหวัดเชียงใหม่ สาขาศิลปะการแสดง ด้านการแสดงดนตรี และขับซอพื้นบ้านล้านนา ปี ๒๕๕๕ จากสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
- โล่เกียรติยศ เพชรราชภัฏ-เพชรล้านนา จากมหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่ สาขาผู้ทำคุณประโยชน์ทางวัฒนธรรม ปี ๒๕๕๐
- และ ฯลฯ